

קונטרס

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

יורה דֶּרֶךְ לְרַחוּקִים אֵיךְ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וַיַּחֲזֹק וַיֵּאמֶן
אֶת כָּל הַיְרֻדִים וְהַנְּפוּלִים שֶׁיִּרְדּוּ וְנִפְלוּ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם
הַרְעִים בְּמַקֻּמֹת הַמַּלְכָּלִים וְהַמְטַנְפִים, רַחֲמָנָא לְצַלָן,
וַיַּגְלֶה לָהֶם עֲצוֹת נְכוֹנוֹת אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְחַזֹּר אֶל הַקִּדְשָׁה,
וַיְדַבֵּר עַל לִבְכֶם דְּבוּרֵי נְחוּמִים בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם.

★

בְּנוֵי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבְּנֵי הַקִּדּוּשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצִּפּוֹן,
בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵי
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַן עֲלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַגְּאוֹן הַקִּדּוּשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיה
רַבֵּי נֶתָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַן עֲלֵינוּ,
וּמְשַׁלֵּב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים, וּמֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ,
זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, הַקִּדּוּשִׁים
מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֶהר הַקִּדּוּשׁ

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: הַיּוֹם בְּשֶׁכֶּבֶר
נִתְפָּשְׁטוּ סִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּעוֹלָם, בְּנִקְל
לְשׁוֹב בְּתְשׁוּבָה אֲמֵתִית, כִּי עַל-יְדֵי עֲצוֹתָיו
הִקְדוּשׁוֹת שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל, יֵשׁ לָנוּ דְרָךְ
הַתְּשׁוּבָה אִיךְ לַחְזוֹר בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקסח)

קוֹנְטֵרַס

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

א

מי שְׁרוּצָה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּאֵמֶת, צָרִיךְ שִׁיחְגֹר מְתַנֵּיו ויִחְזַק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שְׁבָעוּלָם כִּי בְּאֵמֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ חֲפִץ חֶסֶד וְרוּצָה בַתְּשׁוּבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (תָּנָא דְבֵי אֱלִיהוּ רַבָּא, פָּרַק ד'): אָדָם עוֹשֶׂה מְרִיבָה עִם חֲבֵרוֹ, הוֹלֵךְ הוּא אֶצְלוֹ לְרִצּוֹתוֹ, וְהוּא אֵינוֹ מִתְרַצֶּה לוֹ, עַד שֶׁמִּקְבֵּץ לוֹ בְּנֵי אָדָם הָרַבָּה וְאַחַר כֵּן מִתְרַצֶּה לוֹ, וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁמִּתְרַצֶּה לוֹ, יֵשׁ לוֹ מְקַצֵּת קִנְיָה בְּלָבוֹ; אָבֵל אָנִי אֵינִי כֵּן: אִם אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה לְפָנָי, אִם חוֹזֵר וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, הֲרִי אָנִי עִמּוֹ בְּרַחֲמִים, וְאֵנִי מְקַבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתוֹ, וְאֵין אָנִי זוֹכֵר לוֹ אֶפְלוֹ מְקַצֵּת עוֹנוֹתָיו; עַיִן שָׁם, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּכָל מֵה שִׁיּוּכָל, אֶף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְיִסְמָךְ עַל רַחֲמָיו

הַמְרַבִּים מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי בּוֹדֵאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ
הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ אִף אִם עָבַר מֵה שְׁעֵבֶר, הָעֵבֶר — אֵין,
וְהָעֵקֶר — שְׁמִכָּאן וְלִהְבָּא לֹא יַעֲשֶׂה עוֹד, וַיְהִי שֵׁב
וְאֵל תַּעֲשֶׂה עַל-כָּל-פָּנִים, הֵן בְּמַחְשָׁבָה וְהֵן בְּמַעֲשֵׂה,
כִּי גַם הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל אַנְשִׁים כְּאֵלוֹ הוּא גַם-כֵּן עֲשִׂיָּה,
כִּי גַם בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה יֵשׁ מַחְשָׁבָה, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת שֵׁב
וְאֵל תַּעֲשֶׂה בְּמַעֲשֵׂה וּבְמַחְשָׁבָה, וּמֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמוֹ
מִמִּילָא, אֵל יַחוּשׁ וְאֵל יִסְתַּכַּל עַל זֶה כָּלֵל.

וְדַע, שְׁעֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה הִיא כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר
בְּאֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת מִמֶּשׁ שֶׁהָיָה מִקֵּדָם הַתְּשׁוּבָה, כָּל
אֶחָד לְפִי מֵה שְׁעֵבֶר עָלָיו בִּימֵים הַקּוֹדְמִים, וּכְשֶׁעוֹבֵר
בְּאֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת וְהַעֲנִינִים, שֶׁהָיָה מִתְחִלָּה מִמֶּשׁ
וְעַכְשָׁיו פּוֹנֶה עֵרֶף מֵהֶם וְכוּפָה יִצְרוּ לְבָלִי לַעֲשׂוֹת עוֹד
מֵה שְׁעֵשֶׂה, זֶהוּ עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה, וְרַק זֶה נִקְרָא
תְּשׁוּבָה, וְאִף שְׁיָבוֹא לוֹ אִז חֲזָרָה כָּל הָרַע וְהַחֲשָׁךְ
שְׁעֵבֶר בָּה עַד עַכְשָׁו, אִף-עַל-פִּי-כֵן אִם יִשְׁמַר עֲצָמוֹ,
וְלֹא יִחְזֹר אֶל מַעֲשָׂיו הָרָעִים, זֶהוּ עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה
שְׁלֵמָה, וְאִפְלוֹ אִם קִבַּל עַל עֲצָמוֹ כֶּךָ פְּעָמִים אֵין
מִסְפָּר, שְׁמַעְכָּשׁוֹ יִשְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ מִחֲטָאִים וְעוֹנוֹת
וְלֹא יִחְזֹר לְסוּרוֹ וְכוּ', וְאַחֲר־כֵּךָ כְּשֶׁבָא לוֹ נִסְיוֹן וְעֵבֶר

בְּאֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה מִקֵּדָם, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהַחֲזִיק מֵעֵמֶד, רַק חָזַר וּנְפֵל, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲסוּר לִפְלֵי בְדַעְתּוֹ, וַיַּעֲשֶׂה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וַיִּקְוֶה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר רַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ הֵם עַד אֵין סוּף, וְחַפֵּץ מְאֹד, שֶׁיַּחֲזִירוּ יִשְׂרָאֵל בַּתְּשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וַיִּכְבֵּר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (בְּרֻכּוֹת ל"ד): בְּמָקוֹם שֶׁבַע-עֲלֵי-תְשׁוּבָה עוֹמְדִים שָׁם, אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד; כִּי הֵם כְּבָר יָרְדוּ בְּמָקוֹמוֹת מְגַנְיִים וּמְלַכְלָכִים כְּאֵלוֹ וְכוּ', וְאֶפְלוּ עֲדִין עוֹבֵר עֲלֵיהֶם מֵהַ שְׁעוֹבֵר וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מַחֲזִיקִים מֵעֵמֶד, וּמַצֵּב זֶהוּ חָשׁוּב מְאֹד מְאֹד אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ.

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אַף שֶׁאַתָּה מְלַכְלָךְ בְּכָל מִינֵי חַטָּאִים וְעוֹנוֹנוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְאֶפְלוּ עֲדִין עוֹבֵר עֲלֶיךָ מֵהַ שְׁעוֹבֵר, אֲסוּר לָךְ לִפְלֵי בְדַעְתְּךָ כָּלֵל, כִּי יָדוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּרוּסָה תַּחַת כַּנְּפֵי הַחַיּוֹת כְּדִי לְקַבֵּל בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה (פְּסָחִים קי"ט.), כִּי אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ יָקָר מְאֹד מְאֹד כְּשֶׁבִנְי-אָדָם חוֹזְרִים אֵלָיו וּמִמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת זִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְזֶהוּ עֵקֶר הַחֲכָמָה — לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ מִכָּל הִירִידוֹת שֶׁנִּפְל וְנִשְׁלַף לְשָׁם, וַיַּעֲשֶׂה רַק מַעֲשִׂים טוֹבִים מֵהַיּוֹם

וְהִלָּאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (בְּרֻכּוֹת י"ז.): 'תְּכַלִּית חֲכָמָה, כְּשֶׁשָּׁב בַּתְּשׁוּבָה וְעוֹשֶׂה מֵהַיּוֹם וְהִלָּאָה רַק מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְתִיכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וְחוֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים — אֵין שׁוֹם בְּרִיָּה יְכוּלָה לְקַטְרֵג עָלָיו, כְּמֵאֲמָרָם, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (שֶׁבַת ל"ב.): פְּרַקְלִיטִין שֶׁל אָדָם — תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְאִפְלוּ תִשַׁע מְאוֹת וְתִשַׁע וְתִשְׁעִים חִלְקִים מְלַמְּדִים עָלָיו חוֹבָה, וְאֶחָד מְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת — נְצוּל, כִּי מַעֲלַת אֱלוֹ אֲשֶׁר חוֹזְרִים בַּתְּשׁוּבָה וְעוֹשִׂים מֵהַיּוֹם וְהִלָּאָה רַק מַעֲשִׂים טוֹבִים, זֶה עוֹלָה עַל הַכֹּל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְכֹל אֱלוֹ שְׁחוֹזְרִים בַּתְּשׁוּבָה: אֲנִי קוֹשֵׁר לָכֶם כְּתָר כְּמוֹתַי (שֶׁבַת ק"ד.): וְהַכְּתָר הַזֶּה הוּא הָאוֹר הַכִּי גָדוֹל וְגָבוּהָ, הֵינּוּ מִי שְׁחוֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה בְּאַמֶּת וּמִמְשִׁיף אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וּמְשַׁלֵּיף אֶת גְּרִיעוֹת מַעֲשָׂיו עַד עֲכָשׁוּ, וְעוֹשֶׂה וּמְקַיֵּם מִכָּאן וְלְהַבָּא רַק מַעֲשִׂים טוֹבִים — אֲזִי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִמְשִׁיף עָלָיו אוֹר רוּחָנִי עַד מְאֹד, שֶׁבָּא מִסוּד הַכְּתָר, שֶׁהוּא הַמְּדַרְגָּה הַכִּי הַגָּבוּהָ, שֶׁהוּא הַרְצוֹן הַמְּפֹלֵג אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ.

ב

וּכְבָר אָמַר רַבְּנּוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, עַל פְּסוּק (תהלים
 ל"א) חֲזָקוּ וְאַמְצוּ כָּל הַמֵּיחָלִים לַה' כָּל הַמֵּיחָלִים
 דִּיקָא — אָפְלוּ אִם אֵינְכֶם זוֹכִים לְשׁוֹם קְדֻשָּׁה
 וְעִבּוּדָה, חֵס וְשְׁלוֹם, רַק מֵיחָלִים לְבַד, אַף-עַל-פִּי-כֵן
 חֲזָקוּ וְאַמְצוּ, וְאַל תִּפְּלוּ מִשׁוֹם דְּבַר שְׁבָעוּלָם, יִהְיֶה
 אִיךְ שִׁיְהִיָּה, כַּמְבָאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵנוּ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים,
 וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִזֶּה צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ
 לְבַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשׁוֹם דְּבַר שְׁבָעוּלָם, וְאַפְלוּ אִם הוּא
 יוֹדֵעַ בְּעֵצְמוֹ, שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִחַזֵּק
 אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אֶת חֲבֵרוֹ בְּקַל יוֹתֵר לְחַזֵּק מִלְּחַזֵּק אֶת
 עֵצְמוֹ, כִּי (בְּרִכּוֹת ה'): אֵינְךָ חֲבוּשׁ מִתִּיר אֶת עֵצְמוֹ וְכוּ',
 כִּי אֵינְךָ רָעָה גְדוּלָה מִנְּפִילָה, וְכִמוֹ שֶׁאַמְרוּ חֲכָמֵינוּ,
 זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, לְעִנְיַן מִלְּחָמָה הַגְּשָׁמִיּוֹת (סוֹטָה מ"ב).
 עַל פְּסוּק: אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּעֲרָצוּ וְכוּ': אֵל תִּירָאוּ
 מִשְׁפַּעַת הַקְּלָגְסִים וְאֵל תַּעֲרָצוּ מִקּוֹל הַקְּרָנוֹת וְכוּ',
 שְׁכַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עוֹבְרִים עַל מִי שֶׁחָפֵץ לְכַנוּס
 בְּעִבּוּדַת ה', שְׁכַמָּה מִיָּנִי מִלְּחָמוֹת וּפְחָדִים וְשְׁפַעַת
 הַקְּלָגְסִים וְקוֹל הַקְּרָנוֹת וְכוּ' וְכוּ' עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד, וְצָרִיךְ לְעַמֵּד עַל עֲמֵדוֹ לְבָלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ

בְּשׁוּם אַפֵּן בְּעוֹלָם וּלְצִפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד וְלִבְלִי
 לְהִתְרַחֵק וְלָנוּס מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְכִמוֹ
 שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנִים לְבִרְכָה, לְעֵנִין מִלְחָמָה (סוֹטָה
 מ"ד:), שֶׁתַּחֲלַת מִפְּלֵה — נִיסָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כִּי
 אָנָּה מִפְּנֵיךְ אֲבָרַח?! אִם אָסֵק שָׁמַיִם — שָׁם אַתָּה;
 וְאֲצִיעָה שְׁאוֹל — הִנֵּךְ וְכוּ'; כַּמְבָאָר (בְּלִקוּטֵי-מוֹהַר"ן,
 חֶלֶק ב', סִימָן מ"ח): עֵינֵי שָׁם; וְכִשְׂיִזְכָּה לִבְלִי לְהַפִּיל
 אֶת חֲבֵרוֹ, אֶף-עַל-פִּי שֶׁיִּדַע בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּא רְחוּק
 מֵעֲבוּדָתוֹ, אֲדַרְבָּה, יַחֲזִקוּ בְּכָל מִינֵי הַתַּחֲזָקוֹת וַיַּחֲיֶהוּ
 וַיִּשְׁיבֵהוּ בְּכָל מִינֵי דְבוּרִים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ'
 — עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת, שֶׁאַחַר-כֵּן יִזְכָּה גַם הוּא
 לְחֹזֵר וְלְשׁוֹב לְעֲבוּדַת ה' עַל-יְדֵי-זֶה (עֵינֵי שִׁיחוֹת-הַר"ן,
 סִימָן ק"כ).

וְזֶה בְּרוּר מְאֹד, הֵינּוּ אֶף שֶׁכָּבַר שָׁב בַּתְּשׁוּבָה
 וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְעֵדִין הוּא רְחוּק מְאֹד מְאֹד
 מִלְהִרְגִישׁ אִיזָה קִדְשָׁה וְהָאָרֶה, וְאֲדַרְבָּה, תְּכַלִּית
 הַהַפּוּךְ עוֹבֵר עָלָיו, אֶף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת
 עֶצְמוֹ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים עַל-כָּל-פָּנִים בְּזֶה שְׁרוּעָה
 לְשׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה וַיֵּשׁ לוֹ כְּסוּפִים חֲזָקִים לְשׁוֹב
 בַּתְּשׁוּבָה, כִּי הֶרְצוֹן וְהַכְּסוּפִים לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, זֶה

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

תז

בְּעֶצְמוֹ מִדְּרָגָה גְבוּהָ מְאֹד מְאֹד, וְכֹא מִמְדְּרַגַת הַכְּתָר, שֶׁשָּׁם מְאִיר אֹר הַרְצוֹן, רַעוּא דְרַעוּיִן וְיָכוֹל לְחַזֵּק אֶת עֶצְמוֹ בְּזֶה שֵׁישׁ לוֹ עַל-כָּל-פָּנִים רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים לְשׁוֹב וּלְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְזֶה בְּעֶצְמוֹ כְּכֹר הַמְדְּרָגָה הַכִּי גְבוּהָ לְהִשְׁתַּוְּקֵק וּלְחַפֵּץ וּלְכֹסֵף אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְאִם אֶף-עַל-פִּי-כֵן רוֹאֶה, שֶׁקֶשָׁה לוֹ לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, יִרְאֶה לְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ, וְיַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁעַל-כָּל-פָּנִים חֲבֵרוֹ יָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה, שְׂזָה בְּעֶצְמוֹ מִדְּרָגָה גְבוּהָ לְהִיּוֹת מְמוֹזְפֵי הַרְבִּים וּלְהַחֲזִיר גַּם אַחֲרִים בְּתְשׁוּבָה, אֶף שְׁעֵדִין קֶשָׁה לוֹ בְּעֶצְמוֹ לְשׁוֹב בְּתְשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ.

ג

וְעַל-כֵּן מִי שְׂרוּצָה בְּאַמֶּת לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְעֵדִין קֶשָׁה לוֹ, עֲצָה לָזֶה — שֶׁיִּדְבֹּר עִם חֲבֵרָיו דְּבוּרֵי תְשׁוּבָה וְיִרְאֵת-שָׁמַיִם וְיַעֲזֹר אֶת חֲבֵרוֹ לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי כְּשֶׁאֶחָד מְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת-שָׁמַיִם, נַעֲשֶׂה אֹר יֵשֶׁר וְאֹר חוֹזֵר, וְלִפְעָמִים מִקְדִּים הָאֹר חוֹזֵר קֹדֶם הָאֹר יֵשֶׁר, כְּשֶׁהַמְּקַבֵּל יֵשׁ לוֹ מִחַ קָטָן, וְאִין יָכוֹל לְקַבֵּל דְּבָרֵי חֲבֵרוֹ, כִּי אִזּוֹ קֹדֶם שֶׁמְקַבֵּל

חֲבֵרוֹ מִמֶּנּוּ, שְׂזֵהוּ בְּחִינַת אֹר יִשְׂר קָדָם לְזֶה מְקַבֵּל
 הוּא מִחֲבֵרוֹ, וְאֲזִי הָאֹר חוֹזֵר קוֹדֵם לְאֹר יִשְׂר, כִּי
 כְּשֶׁמְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת-שָׁמַיִם, אֵף שְׂאִין חֲבֵרוֹ
 מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, אֵף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְקַבֵּל הַתְּעוֹרְרוֹת
 מִחֲבֵרוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַהִכָּאָה שִׁיְצָאוּ הַדְּבוּרִים מִפִּיו
 לְחֲבֵרוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר הָאֹר אֵלָיו (וְזֵהוּ בְּחִינַת אֹר
 חוֹזֵר מִמֶּשׁ, הַמּוֹבָא בְּכַתְּבִים, עֵינ שָׁם), כְּמוֹ מִי
 שֶׁמָּכָה בַּכֶּתֶל, שֶׁחוֹזֵר הַדָּבָר אֵלָיו, כְּמוֹ-כֵן כְּשֶׁמְדַבֵּר
 לְחֲבֵרוֹ אֵף-עַל-פִּי שְׂאִין חֲבֵרוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, אֵף-עַל-
 פִּי-כֵן הוּא בְּעֶצְמוֹ יָכוֹל לְהַתְּעוֹרֵר מֵהֶם עַל-יְדֵי
 הַהִכָּאָה, שִׁיְצָאוּ הַדְּבוּרִים לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ, וְהִכּוּ בּוֹ וְחִזְרוּ
 אֵלָיו, וְעַל-כֵּן אִם הִיָּה מְדַבֵּר אֵלּוֹ הַדְּבוּרִים בֵּינוֹ לְבֵין
 עֶצְמוֹ, יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׂלֵא הִיָּה מִתְּעוֹרֵר מֵהֶם כָּלֵל,
 וְעַל-יְדֵי שֶׁדְּבָרָם לְחֲבֵרוֹ, נִתְּעוֹרֵר מֵהֶם, אֵף שֶׁחֲבֵרוֹ
 לֹא נִתְּעוֹרֵר, כִּי חִזְרוּ אֵלָיו עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהִכָּאָה
 כַּנ"ל (עֵינ לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קפ"ד):

וְעַל-כֵּן הַזְּהִיר רַבֵּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה, כָּל-כֶּף עַל
 עֲנִין זֶה לְדַבֵּר עִם אַחֲרִים בְּדְבוּרֵי אַמוּנָה וּתְשׁוּבָה
 וּלְהַחֲזִירָם בְּתְשׁוּבָה כִּי עַל-כָּל-פָּנִים אֵף שְׁלוֹ הוֹלֵךְ
 עֲדִין קָשָׁה וְנוֹפֵל בְּכָל פַּעַם, וְאִינוֹ יָכוֹל לְהַחֲזִיק

מַעֲמַד, עַל-כָּל-פָּנִים כְּשֵׁי־דָבָר וַיִּחְזַק אֶת אַחֲרָיִם, אֲזִי
 סוּף כָּל סוּף יִתְעוֹרֵר גַּם הוּא. וְצָרִיף לֵהִיּוֹת חֶזֶק בְּדָבָר
 זֶה מְאֹד מְאֹד, אֵף שֶׁהוּא עֲדִין אֵינוֹ בְּסֹדֵר, עַל-כָּל-
 פָּנִים יִרְאֶה וַיִּשְׁתַּוְּקַק, שֶׁחֲבָרוֹ יִהְיֶה בְּסֹדֵר וַיִּחְזֹר
 בַּתְּשׁוּבָה, וְזֶה מְגַלֶּה טֵהָר לְכָבוֹ, וְאֵיךְ שֶׁבְּאַמַּת
 בְּפָנִימִיּוֹת לְכָבוֹ הוּא רוֹצֵה לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה אֲמִתִּית,
 אֵף אֵינוֹ הוֹלֵךְ לוֹ מִצַּד הַתְּגַבְרוֹת הַיֵּצֵר עָלָיו, שֶׁמִּתְגַּבֵּר
 וּמִתְפַּשֵּׁט עָלָיו יֵצְרוּ בְּהַתְּגַבְרוֹת וּבְהַתְּפַשְּׁטוֹת גָּדוֹל
 מְאֹד, וְעַל-כֵּן לְעַת-עֲתָה הוּא מִשְׁתַּדֵּל, שֶׁחֲבָרָיו יַעֲשׂוּ
 תְּשׁוּבָה, וּבְכַרְטִיּוֹת אוֹתָם הַחֲבָרִים שָׁלוֹ, שֶׁהִיא רְגִיל
 לַחֲטָא עִמָּהֶם וְכוּ', וְזֶה חֲשׁוֹב מְאֹד מְאֹד אֶצְלוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וְאֲזִי, כְּשֵׁי־הִיא חֶזֶק בְּזֶה מְאֹד מְאֹד, שֶׁעַל-כָּל-
 פָּנִים יִקְרַב וַיִּחְזַק אֶת חֲבָרוֹ, סוּף כָּל סוּף יִזְכֶּה גַּם
 הוּא לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּאַמַּת.

ד

וְאֵף שֶׁהוּא עֲדִין רְחוּק מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלוֹ
 הוֹלֵךְ כָּל דָּבָר קָשָׁה וְכָבֵד מְאֹד, אֵף-עַל-פִּי-כֵן זֶה
 מַעֲלֶה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה יוֹתֵר מֵהַכֹּל, כְּשִׁזְזוּכִים לְעוֹרֵר
 וַלְחַזֵּק אֶת חֲבָרוֹ, כְּאֲשֶׁר אָמַר פַּעַם רַבְּנּוֹ זְכָרוֹנוֹ

לברכה (שיחות הר"ן, סימן קי"ט): כשאדם מרצה וחסר
 ומשתוקק מאד, שחברו יהיה צדיק ואיש כשר
 באמת, אף-על-פי שהוא לא יהיה חס ושלום, זהו
 מעלה גדולה מאד, כי אף-על-פי שאני אני זוכה,
 חס ושלום, לעבד את השם יתברך, על-כל-פנים
 יעבד ישראל השני את השם יתברך, זה דבר גדול
 מאד, כשאוחזין בזה, כי זה עקר האהבה והרחמנות,
 שצריכין לרחם אחד על חברו ועל כל ישראל, שיזכה
 לתכלית האמת להיות כרצונו יתברך הטוב. ובאמת
 רואים שהוא להפוך, כי מה שרוב הבעלי-תשובה
 נתרחקים אחר-כך ממנו יתברך, כי כשמתחילים
 לשוב אליו יתברך, רוצה לעשות הרבה עבורו
 יתברך, הן בתורה והן בקיום המצוות והן בתפלה,
 וכשמנסה את עצמו פעמים אין מספר ויורד ונופל
 בכל פעם בדעתו, ומכל-שכן וכל-שכן כשחוזרים
 ונופלים באיזה תאוה רעה או נכשלים חזרה באיזה
 עברה, שהיו רגילים בה מקדם רחמנא לצלן, ואחר-
 כך כשרואים בעל-תשובה אחר גדל ומצליח, נכנס
 בלבם איזה קנאה ושנאה, וזה בעצמו משבר ומרחק
 אותם ממנו יתברך, עד שיש שמתרחקים על-ידי-זה
 בעצמו, שרואים שחבריהם מצליחים, והם עדין

עומדים מבחויץ, וכמה פעמים עוד מחלישים את
 הדעת לבעלי-תשובה אחרים ומשברים אותם
 ואומרים להם, שגם אתם סוף כל סוף תפלו, כְּאֲשֶׁר
 נִפְלְנוּ אֲנַחְנוּ, וּבְאֵמַת זֶהוּ טְעוֹת גְּדוֹל, כִּי הֵהֱכַרְח
 לְעֵבֵר עַל בְּעַל-תְּשׁוּבָה מֵה שְׁיַעֲבֹר, כִּי רוֹצִים לְנַסּוֹת
 אוֹתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה: הַמִּתְחִיל
 לְעַבֵּד אֶת ה', הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: יוֹדַע אֲנִי,
 שְׁחִפְצָךְ וּרְצוֹנְךָ לְעַבֵּד אוֹתִי, אֲכַל מֵה הוּא הַבְּטוּחוֹת,
 שְׁמָא לְמַחֵר תַּעֲזֹב אוֹתִי, אִם-כֵּן אֵיךְ אֶקְרַב אוֹתְךָ
 בְּשִׁבִיל הַרְצוֹן שְׂרָצִיתָ, וְאֵיךְ אֲגַלֶּה לְךָ תַּכְף דְּבָרִים
 נִסְתָּרִים אֲלֵא כֵּן תַּעֲשֶׂה: בְּתַחֲלָה אֶהֱב אוֹתִי כָּךְ,
 וְתַעֲשֶׂה מִצְוֹתֵי, אֶף-עַל-פִּי שְׁאִין אַתָּה יוֹדַע הַשֶּׁכֶל
 שֶׁל הַמִּצְוָה, וְעַבֵּד אוֹתִי פָּשׁוּט, בְּלִי חֲכָמוֹת, וְתַעֲבֵד
 אוֹתִי כְּמֵה זְמָנִים — אֲזִי אֶאֱמִין לְךָ וְאֲגַלֶּה לְךָ טַעַם
 וְשִׁכְלֵי שֶׁל כָּל דָּבָר וְדָבָר, וְאֶקְרַב אוֹתְךָ בְּכָל מִינֵי
 הַתְּקַרְבוֹת, כִּי הַזְּמַן הָרַב, שֶׁעַבַּדְתָּ אוֹתִי מִקֵּדָם, הוּא
 בְּטוּחוֹת, שְׁלֵא תַעֲזֹב אוֹתִי (עֵין סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּשׁוּבָה,
 סִימָן ע"ו).

ועל-כן כל משך הזמן הזה שצריכין לחכות, עד
 שזוכים להכנס בפנים הקדשה, ראוי לחזק ולעורר גם

אחרים, כי בזכות שתדבר עם אחרים ותוציא מפיה את דבורי התחזקות ואמונה על-ידי-זה תוכל סוף כל סוף גם-כן לחזור אליו יתברך, ואם, חס ושלום, לא — על-כל-פנים צריך להיות טוב-עין ולהרגיל עצמו ולרצות בטובת חברו, אף שהוא אינו זוכה לזה, והוא מעלה נוראה ונפלאה עד מאד מאד, וזה היה מעלת כל הצדיקים האמתיים, שהשליכו את נפשם מנגד ואחזו את עצמם להכי גרועים שבעולם, ומסרו נפשם לעזר לכלל נשמות ישראל להחזיר על-כל-פנים אחרים בתשובה, וכל מה שהרגישו בעצמם פחיתותם וירידותם ואיך שהם רחוקים וכו', יותר זכו להאיר אורו יתברך גם באחרים, וזהו מדרגה נוראה ונפלאה עד מאד, ולא פאשר מסית היצר-הרע את האדם, כשרואה, שלו אינו הולך בעבודת השם יתברך, והוא רוצה לחזור בתשובה ולקיים מצוות ומעשים טובים וללמד הרבה תורה, ואינו הולך לו, אזי נופל בדעתו ונחלש בעצמו מאד מאד, הן בקנאה והן בספקות וכו', מאחר שרואה, שלו אינו הולך כלל, וכבר ימים ושנים — ועדין לא זז כי-הוא-זה.

ה

ובאמת צריך לידע אשר לפעמים נופל בדעתו
 מחמת שנדמה לו, שחבריו בני-גילו טובים ממנו
 הרבה, ואף-על-פי שבודאי הוא מדה טובה להיות
 שפל-רוח בפני כל אדם ולהחזיק את כל אדם טוב
 ממנו אבל אם יפל בדעתו על-ידי-זה, חס ושלום,
 אין זה ענוה; אדרבה, זה גדלות גדול, שאין נאה לו,
 שיעבד איזה עבודה להשם יתברך, ועדין הוא רחוק
 כל-כף, וחבריו כבר זכו למה שזכו, כי באמת אסור
 להרהר אחרי המקום ומי יודע מאיזה מקום הוא
 ובאיזה מקומות נמשך על-ידי מעשיו, כי אין אדם
 דומה לחברו כלל. וזה בחינת מה שאמרו חכמינו,
 זכרונם לברכה, לענין ספירת-העמר: וספרתם לכם
 — וספרתם לעצמכם; כי כל הבא לטהר את עצמו
 ולזכות לקבל עליו עול תורה, שזה בחינת ספירת-
 העמר, שהוא הכנה לקבלת התורה, צריך לספר
 הימים לעצמו דיקא, ואל יפיל אותו חברו כלל, חס
 ושלום, שזה בחינת אחד היה אברהם (עין בהתחלת
 לקוטי-מוהר"ן, בחלק ב'), הינו שאברהם אבינו חשב
 תמיד, שהוא רק אחד בעולם, ולא הסתפל על שום

מונע ומעכב ומבלבל, כי באמת כמו שיש כמה מניעות מרשעים, הרוצים למנעו בכמה הסתות ופתויים ולצנות וכו', או בהתגרות המחלקת שמרבין עליו, כמו-כן יש גם-כן לפעמים כמה מניעות וחלישות-הדעת אפלו מחבריו ואוהביו הפשרים באמת, וכל זה אי אפשר לבאר היטב בכתב, רק המשכיל החפץ באמת יבין מדעתו, כי כנגד כל מיני מניעות כאלו צריכין לילך בדרך הנ"ל בחינת אחד היא אברהם, ולא יסתפל על חברו כלל בבחינת וספרתם לכם — לעצמכם, ולהתנהג בדרךי התמימות ולהיות בשמחה תמיד, אפלו בעניות ודחקות גדול, וגם כאשר עבודתו ותפלתו אינה בשלמות כלל, אף-על-פי-כן יהיה שמח בחלקו תמיד, ולא יסתפל על העולם כלל, שיש הרבה, שיש להם פרנסה בשפע וגם בעבודת ה' בתורה ותפלה, ונדמה לו, שהם גדולים ממנו אלפים מדרגות, אף-על-פי שלא ראו מהם יגיעות כאלה, והוא התניגע כל-כף ולא זכה לזה, והוא בעניות ובשפלות גדול בגשמיות וברוחניות אף-על-פי-כן אל יפל בדעתו מזה כלל, ויהיה שמח בחלקו ויחיה את עצמו בכל עת במה שיוכל, וכל נקדה טובה, שמרויח לפעמים,

יְהִי יָקָר בְּעֵינָיו מְאֹד, וַיּוֹדֶה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר
הִפְלִיא חֲסֵדוֹ עִמּוֹ לְזָכוֹת לְזֶה עַל-כָּל-פָּנִים, וּמָה
אֲכַפֵּת לוֹ מֵה שֶׁחִבְרוּ גְדוֹל וְטוֹב מִמֶּנּוּ? ! — טוֹב ה'
לְכָל וּכְמוֹבֵא בְּהַמְעָשָׂה שֶׁל הַתָּם, שֶׁהִיא רְגִיל לְהִשִּׁיב
עַל שֶׁשָּׂאוֹ מִמֶּנּוּ מֵה שֶׁחִבְרוּ לוֹקַח מִקַּח גְּדוֹל יוֹתֵר
בְּעַד מְלֹאכְתּוֹ, וְהִשִּׁיב: מָה אֲכַפֵּת לִי בְּזֶה? ! זֶה
מַעֲשֵׂה שְׁלוֹ, וְזֶה מַעֲשֵׂה שְׁלִי; וְהוּא הִיא מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ
וְשִׂמַּח מְאֹד בְּמְלֹאכְתּוֹ, אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הִיְתָה
בְּשִׁלְמוֹת הָרְאוּי, וְגַם בְּמַעַט הָרוּחַ שֶׁהָרוּיַח מִיָּד לְיָד
אֲחֵרֵי עֵמֶל וַיִּגִּיעָה רַבָּה, וְלֹא הִסְתַּכַּל עַל אֲחֵרִים כָּלֵל
כַּנ"ל (עֵינַן בְּסִפּוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת מַעֲשֵׂה ט' מִהַחֲכָם-וְתָם,
וּבְלִקוּטֵי-הַלְכוֹת, הַלְכוֹת פֶּסַח הַלְכָה ט', אוֹת כ"ב), וּבִבְאֻמַּת
הוּא הִנְהִיגָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ לֹא
לְהִסְתַּכַּל עַל אֲחֵרִים כָּלֵל, רַק יַחְזִק אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל
מִינֵי אָפְנִים וּבְכָל מִינֵי יְרִידוֹת וְקִטְנוֹת, שֶׁעוֹבֵר עָלָיו
בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן יְהִי חֲזָק בְּעֵצָה
וּבְדַרְךְ זוֹ לְחִזָּק וּלְאַמֵּץ עַל-כָּל-פָּנִים בְּתוֹךְ כֶּף גַּם אֶת
אֲחֵרִים וּלְקַרְבָּם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וְלְהִשִּׁיבָם בְּתְשׁוּבָה
אֲמִתִּית, וְזֶה מְגַלֶּה טֵהַר נִפְשׁוֹ וְאֵיךְ שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ,
וְחִפְץ בְּאֻמַּת לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ.

ועל-כן מי שחפץ באמת לשוב אליו יתברך, אף מתרבים ומתפשטים עליו המניעות והעכובים בכמה וכמה אפנים, הן מעצמו והן מאחרים העקר הוא ההתחזקות, לחזק את עצמו, ולהיות עקשן גדול בעבודת השם יתברך. וזה הענין מבאר (בלקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן מ"ח), שצריך האדם להיות עקשן גדול בעבודת ה', וזה הענין של העקשנות הוא התחזקות נפלא לבלי לפל בשום אפן בעולם, וזה בחינת לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים, ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה: אל תקרי שנים אלא שנים (ערכין י'): נתן תתן, פתוח תפתח העניק תעניק וכו' — שזה בחינת העקשנות הנ"ל, שכל קיום התורה תלוי בזה שיתחזק לשנות ולכפל כל עבדא טובה או למוד תורה וכיוצא שהתחיל, להרגיל עצמו, שיתחזק בכל פעם לחזור ולעשות אותו הדבר שבקדשה אפלו אלה פעמים, אפלו אם עבר עליו מה שעבר, כי זה עקר קיום התורה — שצריכין להיות עקשן גדול בעבודת ה' ולעשות הדבר שבקדשה אפלו בדרך עקשנות אפלו אלפים פעמים, ולבלי

דַּרְךְ הַתְּשׁוּבָה

תיז

לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם חֲלִישׁוֹת־הַדַּעַת, שֶׁהִבְעַל־דָּבָר
וְהִסְטָרָא־אֲחָרָא וְהִלְיָצָנִים מִחֲלִישֵׁין דַּעַתּוֹ, וְזֶהוּ עֵקֶר
הַהֲתַחֲזָקוֹת דְּקַדְשָׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ מִתְיָרָא מְגִיחָנָם
שֶׁל שְׁלֹג, כִּי יֵשׁ גִּיחָנָם שֶׁל אִשׁ וְגִיחָנָם שֶׁל שְׁלֹג, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (מְדַרְשׁוֹרְבָה פְּרֻשֶׁת
פְּקוּדֵי פָּרָק נ"א, סִימָן ה'): גִּיחָנָם שֶׁל אִשׁ מְגִיעַ עַל
שְׁנַת־חַמֵּם לְדַבֵּר עֲבָרָה וְתַאֲוָה, חֵס וְשְׁלוֹם, אֲבָל גִּיחָנָם
שֶׁל שְׁלֹג הוּא עַל חֲלִישׁוֹת אַחֲר־כָּף, כְּשָׂבָא לוֹ
הַתְּעוֹרְרוֹת לְתְּשׁוּבָה, כִּי הַכֹּל מְלֵאִים חֲרָטוֹת, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (נְדָרִים ט:) אֲבָל עַל־
פִּי־רֹב עֵקֶר עֲכוּבוֹ מִתְּשׁוּבָה הוּא מַחֲמַת חֲלִישֶׁת־
הַדַּעַת, שֶׁנִּדְמָה לוֹ, שְׂאִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לְשׁוּב, וְאֵינוֹ
מוֹעִיל לוֹ עוֹד תְּשׁוּבָה לְרַבּוּי עׁוֹנוֹתָיו הָעֲצוּמִים מְאֹד,
וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מִתְיָאֵשׁ לְגַמְרֵי מְלֵהֲתִקְרַב לְהֵשֵׁם
יִתְבָּרַךְ, בְּפָרֵט אוֹתָן שֶׁהֲתַחֲלוּ כְּכֹר קֶצֶת בְּעִבּוּדַת ה'
וְאַחֲר־כָּף נָפְלוּ מִזֶּה, וְעֵקֶר הוּא מַחֲמַת חֲלִישׁוֹת־הַדַּעַת
וְהַקְרִירוֹת, שֶׁמִּפִּיל עָלָיו הִבְעַל־דָּבָר, וְעַל־כֵּן עַל זֶה
נִדוּן בְּקִרְיָרוֹת הָעֲצוּם וְהֵמֵר שֶׁל גִּיחָנָם שֶׁל שְׁלֹג, אֲבָל
עַל־יְדֵי הָעֲזוֹת דְּקַדְשָׁה וְהָעֲקֻשָׁנוֹת וְהַתַּחֲזָקוֹת הַנִּלְ
לְבָלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן, רַק לְקַיֵּם וּלְחַזֵּק
וּלְקַיֵּם קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמְצׁוּוֹת, כֹּל מֵה שְׂיֻיכָל לְחַטֵּף

בְּזֶה הַצֵּל עוֹבֵד כָּל יְמֵי חַיָּו, אֲפֹלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מֵה
שִׁיעֵבֵר, וְאִינוּ מַנִּיחַ לְקַרֵּר עֲצָמוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, מִתּוֹרָה
וּמִצְוֹת, יִהְיֶה אִיךָ שְׂיֵהְיָה, עַל-יַד־זֶה בּוֹדָאי לֹא יִהְיֶה
נִדוֹן בְּגֵהֶנֶם שֶׁל שְׁלֵג וְקַרִירוֹת, וְזֶה: לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ
מִשְׁלֵג, כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבוֹשׁ שָׁנִים כִּנ"ל, שְׁכּוֹפֵל עוֹד
פַּעַם וְעוֹד פַּעַם וְאִינוּ מִתְיַאֵשׁ.

וּבִאֲמַת כְּמוֹ שֶׁבְּמִלְחָמָה גְּשָׁמִית עָקֵר נִצָּחוֹן
הַמִּלְחָמָה הוּא רַק כְּשֶׁהוּא עֹקֵשׁן גָּדוֹל, וַיֵּשׁ לוֹ מֶרֶץ
גָּדוֹל וְרֶץ בֵּין קִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה, אֵף שְׂרוּאָה, שֶׁהַשׁוֹנֵא
כָּא וּמִתְקַדֵּם כְּנִגְדּוֹ, אֵף-עַל-פִּי-כֵן אִינוּ מִתְפַּעֵל, וְרֶץ
בְּתוֹךְ הָאֵשׁ וְלֹא מִתְפַּעֵל, כְּמוֹ-כֵן בְּרוּחָנִיּוֹת, דִּיקָא
אֵלוּ שֶׁהֵם עֹקֵשׁנִים גָּדוֹלִים, וְלֹא מִסְתַּכְּלִים עַל שׁוֹם
דְּבַר שְׁבָעוּלָם, וְאִינָם מִסְתַּכְּלִים לְאַחֲזִירֵיהֶם כָּלֵל, רַק
מִתְקַדְּמִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּמִתְחַזְּקִים עֲצָמָם בְּכָל מִינֵי
הַתְּחַזְּקוֹת אֵף שְׁבִין כֶּף יוֹרְדִים וְנוֹפְלִים בְּעוֹנוֹת
וּחֻטָּאִים, אֵף-עַל-פִּי-כֵן אִינָם מִתְפַּעֵלִים כָּלֵל, וְרַק
מִמְשִׁיכִים בְּעִזּוֹת וְעֻקְשָׁנוֹת דְּקַדְשָׁה, דִּיקָא הֵם
מִצְּלִיחִים עַד מְאֹד, וְגִלָּה לָנוּ רַבְּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה,
שֶׁכָּל הַצְּדִיקִים עָבְרוּ נִסְיוֹן זֶה, שֶׁבְּתַחֲלָה רָחַקוּ אוֹתָם
בְּתַכְלִית הָרְחוּק, וְלֹא רָאוּ שׁוֹם דְּבַר; אֲדַרְבָּה, תַּכְלִית

ההפוך: הִיָּה נִדְמָה לָהֶם, כְּאִלוּ שְׂאִין רוֹצִים בָּהֶם כָּלֵל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָקַר הַצְּלַחְתָּם הִיָּה רַבּוּי הַהִתְחַזְּקוֹת שֶׁהִיָּה לָהֶם, שְׁלֹא הִנִּיחוּ אֶת עֲצָמָם לִפְלֵ בְּשׁוּם אֶפֶן שֶׁבְּעוֹלָם; אֲשֶׁרֵיהֶם וְאֲשֶׁרֵי חֻלְקָם!

ז

זֶה עָקַר הַנְּסִיּוֹן שֶׁל כָּל בְּעַל-תְּשׁוּבָה, וְכֵן אֶחָד מִי שְׂרוּצָה לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה, בּוֹחֲנִים אוֹתוֹ אִיךְ יִתְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, וְאִיךְ יִחְזִיק מֵעַמֵּד בְּכֹל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו; וְאֶף שְׁלֵעַת-עֵתָה אֵינוֹ רוֹאֶה שׁוּם דָּבָר; אֲדַרְבָּה, רוֹאֶה הַהֲפּוּךְ מִמֶּשׁ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן זֶהוּ עָקַר נְסִיוֹנוֹ, כִּי צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, שֶׁעָקַר שְׁלֵמוֹת הַתְּגִלוֹת הָאֵמֶת הוּא בְּסוּף, בְּבַחֲיִנַת (קִהְלַת ז'): טוֹב אַחֲרִית דְּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ; בְּבַחֲיִנַת (מְשָׁלִי י"ב): שְׁפַת אֵמֶת תִּכּוֹן לְעַד — כּוֹנֵנֶת לֹא כְּתִיב אֶלֶּא תִכּוֹן — שֶׁבְּסוּף, לְעֵתִיד תִּתְגַּלֶּה הָאֵמֶת, כִּי בְּרֵאשִׁית הַדְּבָר אֵי אֶפְשָׁר לְגַלוֹת הָאֵמֶת בְּשׁוּם אֶפֶן, כִּי אִזּוֹ תִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה, כִּי אִם הִיָּה הָאָדָם רוֹאֶה בְּעֵינָיו תַּעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַבָּא, מִה שְׂיִזְכֶּה עַל-יָדֵי עֲזִיבַת הָעֵבֶרָה וְהַתְּאַוָּה וְכֵן עַל-יָדֵי עֲשִׂית הַמְּצוּה — בּוֹדָאֵי הָיוּ הַכֹּל בּוֹרְחִים מִן הָעֵבֶרָה

וְרוֹדְפִים אַחֲרֵי הַמְצוֹת בְּלִי שׁוּם בְּחִירָה כָּלֵל, אֶךְ
 עֵקֶר הַבְּחִירָה הוּא מַחֲמַת שְׁאִין רוֹאִים הָאֱמֶת
 בְּתַחֲלָתוֹ; אֲדַרְבֵּה, כְּפִי פִשְׁטוֹת קִטְנוֹת דַּעַת הָאָדָם
 נִדְמָה לוֹ בְּאֱמֶת, שְׂאֲכִילָה וְשִׁתְיָה וְשֶׁאֵר תַּאֲוֹת הַגּוֹף
 הֵם תַּעֲנוּג, וְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הִיא יְגִיעָה; וְזֶה עֵקֶר
 נִסְיוֹנוֹ שְׂצָרִיךְ לִסְבֹּל יְגִיעוֹת גְּדוּלוֹת בְּשִׁבִיל עִבּוּדַת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְכֹל זֶה מַחֲמַת שְׁאִין רוֹאֶה הָאֱמֶת תַּכְּף,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יִזְכֶּה לְבִסּוּף לְקַבֵּל שְׂכָר טוֹב,
 שֶׁהוּא הַתְּגָלוֹת הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ, שִׁיתְגַּלֶּה לְעֵתִיד שְׁזֶה
 עֵקֶר קְבוּל הַשְּׂכָר, וּלְפֹיִם צַעֲרָא-אַגְרָא. וְכֵן כָּל
 הַקְּשִׁיּוֹת, שֶׁקָּשָׂה לְהָאָדָם עַל הַנְּהַגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן
 מֵה שֶׁקָּשָׂה עַל הַצְּדִיקֵי-אֱמֶת, בְּפֶרֶט הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁל
 הַחֲכָמִים בְּעִינֵיהֶם וְשֶׁל הַמְּחַקְרִים; וְכֹל זֶה מַחֲמַת
 שְׁלִפֵי הָאֱמֶת שֶׁבִדְעָתָם נִדְמָה לָהֶם, שֶׁרְאוּי שְׁלֵא
 לְהִתְנַהֵג כֵּן, כִּי רוּצָה לְהִבִּין וּלְהַשִּׁיג אֱמֶתֶת הָאֱמֶת
 תַּכְּף, אֲבָל אִישׁ בְּעַר לֹא יֵדַע שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג
 וּלְהִבִּין בְּשִׂכָר אֱמֶתוֹ וְהַנְּהַגְתּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּשִׁלְמוֹת כִּי-
 אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כְּשִׁמְתַחֲבַרְת עִם הָאֱמֶת, וְלֶאֱמוּנָה
 זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמֶת, הֵינּוּ אִם יִרְצֶה לְהַסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת
 לְאֱמֶתוֹ, יִבִּין, שְׂאִי אֶפְשָׁר עֲדִין לְהַשִּׁיג בְּשִׁלְמוֹת עֲצָם
 אֱמֶתֶת הָאֱמֶת, אֶךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הָאֱמֶת, הוּא כֵּן, עַל-

בְּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּאִמוּנָה לְהֶאֱמִין בְּהֶאֱמַת פִּי כָּל
הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁקָּשִׁין לְהָאָדָם עַל הַנְּהַגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכֵן
הַעֲקֻמִּימוֹת, שֵׁישׁ בְּלִבּוֹ עַל הַצְּדִיקֵי-אֶמֶת — כָּל זֶה
הוּא מַחֲמַת שֶׁהוּא מְשַׁקֵּעַ בְּתַאוּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּלִי
וּבְכָבוֹד וְנִצְחוֹן.

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁחָסַע עַל חַיּוֹ בְּאֶמֶת וְרוֹצֵה לְזַכּוֹת
לְחַיִּים נִצְחִיִּים וּמַחֲזִיר פָּנָיו קִצַּת מִתַּאוּוֹת עוֹלָם הַזֶּה
וְהַבְּלִי וְחוֹשֵׁב עַל תְּכַלִּיתוֹ הַנִּצְחִי — אֲזִי הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ מֵרַחֵם עָלָיו וּמֵאִיר לוֹ דֶּרֶךְ הָאִמוּנָה בְּאֶפֶן
שֶׁיְהִיָּה לוֹ כַּח לְבַח בְּהֶאֱמַת וְאִמוּנָה אִם יִרְצֶה, וְאִז
הוּא מִבֵּינָן, שֶׁכָּל הַנְּסִיווֹת וְהַעֲקֻמִּימוֹת וְהַקְּשִׁיּוֹת,
שְׂרוּצִים לְהִסְתִּיר וּלְהַעֲלִים מִפְּנֵי אִוֵּר הָאֶמֶת כָּל זֶה
הוּא רַק מַחֲמַת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינּוּ מְגַלֶּה הָאֶמֶת
בְּתַחֲלָה בְּשָׁלְמוֹת כְּדֵי שֶׁיְהִיָּה בְּחִירָה, רַק מֵאִיר הָאֶמֶת
קִצַּת בְּאֶפֶן שֶׁיְהִיָּה כַּח לְהֶאֱמִין לְמִי שֶׁיִּרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל
עַל הָאֶמֶת לְאֶמְתּוֹ, וּמִבְּחִינָה זוֹ הָיָה כָּל הַנְּסִיווֹת,
שֶׁעָבְרוּ עַל אַבוֹתֵינוּ בְּמִדְבָּר; וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וּבְכָל
זְמַן, וְעַקֵּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּי בְּזֶה, פִּי כֵּךְ דֶּרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּרַחֲמָיו לְקַרֵּב אֶת הָאָדָם בְּכַמָּה דְּרָכִים,
אֶךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְנַיֵחַ לוֹ מְקוֹם לְהִסְתַּפֵּק

בשביל נסיון ובחירה, וכשמתחזק באמונה שלמה על-ידי שמסתכל על האמת על כל החסדים, שעשה עמו השם יתברך, וכן לענין אמונת חכמים, אם יסתכל באמת על כל ההתגלות והנפלאות, שזכינו על-ידי הצדיקי-אמת, על-ידי-זה יתחזק באמונה שלמה ויבין, שכל העקמימיות והמחלקת — הכל הוא רק בשביל נסיון ובחירה, ואם יתחזק באמונתו אחר כל העקמימיות והמחלקת והנסיונות, אזי על-ידי-זה דיקא יזכה לכל טוב.

וכל זה — מי שמסתכל על האמת בעין האמת ומתבונן באמת, איך שבודאי בכל דור ודור עבר על הצדיקים מה שעבר, והיו בזה העולם צדיקים קדושים כאלו, שזכו להשגת גלוי אלקותו במדרגה הכי גבוהה כמו אבות העולם ומשה רבנו וכל הנביאים והתנאים והאמוראים והגאונים והצדיקים האמתיים שבכל דור ודור, ובודאי גם עליהם עבר בתחלה כל מיני מרירות ונסיונות וכו', כמו האבות, שעבר עליהם כל מיני נסיונות קשים, וכן משה רבנו והנביאים והתנאים והאמוראים וכו' וכל מיני מחלקת ובזיונות, ובזו אותם כאחד הריקים, וחשדו אותם

בְּמָה שֶׁחֲשָׁדוּ, כְּמוּבָא הִרְבֵּה בַּמְקֵרָאוֹת וּבַמְאֲמָרֵי
 חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרוֹנָם לְבִרְכָה, הַקְדוּשִׁים בְּגִמְרָא וּבַמְדַרְשִׁים
 וְזוֹהַר הַקְדוּשׁ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שְׂזִכָּה
 לְהִתְחַזֵּק וְלַעֲבֹר עַל הַכֹּל וְלַעֲמֹד עַל עֲמָדוֹ, כְּמוֹ-כֵן
 זָכָה אַחֲר־כֶּף לְהִגִּיעַ לְהַשְׁגַּת גְּלוּי אֱלֻקוֹתוֹ יְתַבְרַךְ
 בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה, כָּל אֶחָד כְּפִי מְדַרְגָתוֹ וַיְגִיעֵתוֹ
 וְיִטְרַחֲתוֹ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ, וּכְפִי שֶׁסָּבַל בְּזֶה
 הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ; וְעַל-כֵּן מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל
 כָּל זֶה בְּעֵינֵי הָאֱמֶת, סוּף כָּל סוּף יִבִּין אֶת הָאֱמֶת, וְגַם
 הוּא יִחֲזַק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי אָפְנִים, וַיַּעֲבֹר עַל כָּל
 הַסְּפָקוֹת וְהַנְּסִיווֹנוֹת, וַיִּזְכֶּה לְהַפְלִיל בּוֹ יְתַבְרַךְ.

ח

וּבְאֵמֶת עָקַר הַתְּקַרְבוֹת הַרְחוקִים לְהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ,
 הֵינּוּ גֵרִים וּבְעַלְי־תְּשׁוּבָה, הוּא עַל-יְדֵי שִׁידְעוֹ וַיִּכְרֹו
 בְּעֲצָמָם הַתְּרַחֲקוֹתָם מֵהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ מִצַּד עֲצָמָם, וְאֶף-
 עַל-פִּי-כֵן יִדְעוּ וַיֵּאֱמִינוּ גַם לְהַפְּךְ — שֶׁהֵם סְמוּכִים
 וְקְרוּבִים מְאֹד אֵלָיו יְתַבְרַךְ מִצַּד רַחֲמֵי הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ
 הַנִּפְלְאִים מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר, שְׂזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאֲמָרוּ
 חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרוֹנָם לְבִרְכָה (יְבָמוֹת מ"ז): גֵּר שֶׁבָּא

להתגיר, אומרים לו: מה ראית וכו', ואם אמר: יודע
 אני ואיני כדאי; הינו שמכיר בעצמו גם כן עצם
 התרחקותו, רק שאף על פי כן חפץ להתקרב אליו
 יתברך מצד שהוא בטוח ברחמיו המרבים, כי הוא
 יתברך אוהב גר, ואף על פי כן אין מקרבים אותו,
 וזה בחינת מה שאמרה נעמי לרות: ארבע מיתות
 בית דין נמסרו לבית דין; ואמרה לה: באשר תמותי
 אמות וכו'. ולכאורה, הנה זה כמו התרחקות, כי רות
 היתה צנועה כל כף ורצתה להתגיר בתשוקה גדולה
 כל כף, והיא אומרת לה, אולי תחוב בחטא של
 ארבע מיתות בית דין, חס ושלום, וגם רות למה
 השיבה: באשר תמותי אמות; הינו שהיא מרצה גם
 לזה? הנה לה להשיב: בטוחה אני בתמי וצדקתי,
 שלא אהיה חייבת מיתת בית דין, חס ושלום; אך כל
 זה הוא ענין הנכתב לעיל, כי מחמת שעקר התקרבות
 הרחוקים הוא על ידי בחינת התרחקות והתקרבות,
 שזה בחינת שלום לרחוק ולקרוב, כי תכף שיטעה
 בעצמו לומר, שכבר הוא קרוב להשם יתברך, אז ידע
 בודאי, שהוא רחוק מהשם יתברך באמת, ומזה הנה
 כל החרבנות, רחמנא לצלן, כי גם בזמן הבית שאז
 בודאי הנה זמן התקרבות ישראל לאביהם שבשמים,

וְאִפְלוּ כְּשֹׁזְכוֹ לַעֲמֹד בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּעֶצְמוֹ, שֵׁשׁ
 תְּכֵלִית שְׁלֵמוֹת מְקוֹם הַהִתְקַרְבוֹת, בְּפָרֹט בְּבֵית
 רֵאשׁוֹן, שֶׁהָיָה שָׁם עֲדִין הָאָרוֹן וְהַלְוִיּוֹת וְכוּ', וְאִף-
 עַל-פִּי-כֵן הָיָה צָרִיכִין לִידַע כִּמָּה הֵם רְחוּקִים עֲדִין
 מִמָּנוּ יִתְבָּרֵךְ וּמִקְדָּשׁ הַמְּקוֹם הַנּוֹרָא הַזֶּה, רַק לְהַפְּרֹךְ
 הַכֹּל לְשִׁמְחָה וְלִבְטַח בְּחִסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא
 מְקָרֵב גַּם כָּל הָרְחוּקִים, כְּמוֹ שֶׁרְאִינוּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ
 בְּעֶצְמוֹ, שֶׁצִּמְצַם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הַשְּׂרָאָת שֶׁכִּנְתּוּ בְּבֵית-
 הַמִּקְדָּשׁ, אֲשֶׁר הֵן הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּךְ
 וְכוּ', וְכֵן מַעֲצָם רְחִמְיוֹ יִתְבָּרֵךְ צֹוֹה לְהַעֲלוֹת בְּהִמָּה-
 גִּשְׁמִית לְרִיחַ נִיחוּחַ, וּמַחֲמַת שֶׁהֵם טָעוּ אֲזַי בְּזֶה
 וְסָבְרוּ, שֶׁכָּבַר כָּל טוֹבָם בְּיָדָם, וְכָבַר קְרוֹבִים הֵם מִמֶּשׁ
 מִצַּד עֶצְמָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה וַיָּרָם לָבָס, עַל-כֵּן שֶׁכַּחוּנִי
 — וַגִּרְמוֹ עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַחֲרָבָן, שֶׁזֶה בְּחִינַת (שִׁיר
 הַשִּׁירִים ו'): הִסְבִּי עֵינַיךָ מִנְּגִדֵי, שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי; כְּמוֹ
 שֶׁפִּרַּשׁ רַש"י שָׁם, וְעַל-כֵּן גַּם נִעְמִי דִּבְרָה עִם רוּת
 בְּדֶרֶךְ זֶה, הֵינּוּ כִּי אִף-עַל-פִּי שְׁבוּעַר לִבִּי מְאֹד
 לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוּשָׁה, מִכָּל-מְקוֹם מִי יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה
 אַחֲרָיִךְ, אוֹלֵי תִתְחַיֵּב מִיתַת בֵּית-דִּין, וְרוּת הִצְדִּיקָתָה,
 אִף-עַל-פִּי שְׁבוּדָאֵי קַבְלָה עַל עֲצָמָה בְּמַחֲשַׁבְתָּהּ אֲזַי
 לְהִיּוֹת צְדִיקָנִית גְּמוּרָה, וְלֹא שֶׁתִּתְחַיֵּב מִיתַת בֵּית-דִּין,

חס ושלום, אף-על-פי-כן השיבה לה בתמימות צדקתה, כי בודאי אינני בטוחה בצדקתי לעולם, ומי יודע במה שאוכל עוד להכפשל, חס ושלום, רק יהיה איך שיהיה, אפלו אם יתגבר עלי הבעל-דבר, חס ושלום, ויביאני למה שיביאני, שאתחייב מיתת בית-דין, חס ושלום, אף-על-פי-כן אני מקבלת עלי קדשת ישראל באמת, ויעבר עלי מה, ובאשר תמותי אמות וכו', ואז קרבה אותה נעמי בהתקרבות גדולה, ונעשית צדקת גדולה, עד שזכתה, שיצא ממנה משיח שיחזיר כל העולם למוטב, וכן הוא בכל אדם, הבא להתקרב אל האמת, שעקר התקרבותו — על-ידי ההתרחקות, ואפלו אחר-כך, כשנתקרב הרבה, צריך לזכר בכל פעם בהתרחקותו, רק לא להתרחק באמת על-ידי-זה, חס ושלום, רק אדרבה, שההתרחקות יהיה בשביל תכלית ההתקרבות בחינת (ישעיה נ"ז): שלום לרחוק ולקרוב.

ודבר זה הוא יסוד חזק לכל בעל-תשובה ולכל ברי-ישראל, הרוצה להתקרב אליו יתברך באמת, צריך קדם שיהיה לבו שלם עם אלקיו, הינו שירצה באמת לשוב אליו יתברך, ויהיה כל-כך חזק בדעתו,

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

תכז

שָׂאף שְׁלֵא יִלֶּךְ לוֹ שׁוֹם דְּבַר, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִרְפֶּה
אֶת הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין מִלַּחְזֹר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְלַעֲזֹב אֶת
דִּרְכָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו הַרְעִים וּלְהַתְחִיל לְהִתְנַהֵג כְּמוֹ
שְׂיֵהוּדֵי כָּשֶׁר מִתְנַהֵג, וְאֵף שֶׁכָּבַר הַתְּחִיל אֲלֵפִים
וְרַבּוֹת פְּעָמִים וְנִפְּל מִזֶּה, מַה בְּכָךְ?! עָלִי לַעֲשׂוֹת
אֶת שְׁלִי וְלַחְזֹר וּלְהַשְׁתַּוְּקֵק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאֵף שְׁבִין
כֶּךְ נֹפֵל וְנִכְשָׁל עוֹד יוֹתֵר וְכוּ' וְכוּ', אֶף-עַל-פִּי-כֵן
אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת רְצוֹנוֹ כָּלֵל בְּשׁוֹם אֲפֵן שֶׁבְּעוֹלָם, וְאֵף
שְׂרוּאָה, שְׁלוֹ אֵינוֹ הוֹלֵךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מְתִיאֵשׁ
עֲצָמוֹ כָּלֵל, וּמַחְזִיר עַל-כָּל-פָּנִים אֶת אַחֲרִים בַּתְּשׁוּבָה,
וּבְזֶה מְגַלֶּה טֵהַר לְבָבוֹ וְאֵיךְ שֶׁרְצוֹנוֹ וְכְסוּפָיו הֵם
חֲזָקִים לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְדָבָר זֶה צְרִיכִים עַל כָּל
הַחַיִּים לִידַע, שֶׁאֲפֵלוֹ שְׂאֲנִי כְּבָר בַּעַל-תְּשׁוּבָה וְלוֹמֵד
וּמִתְפַּלֵּל וְעוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת
מַעֲשִׂיּוֹת וְכוּ', אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָלִי לְזַכֵּר תָּמִיד אֶת
מַעֲשֵׂי הַרְעִים, וְאֵיךְ שֶׁעֲדִין אֲנִי רְחוּק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, כִּי
בְּאֵם שְׂיַחֲשֵׁב, שֶׁהוּא אוֹחֵז כְּבָר בְּאִיזָה מְדֻרְגָה אוֹ
כְּאֵלוֹ הוּא כְּבָר סָמוּךְ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יִפֹּל
לְבַסוּף בְּאֵין סוּמָךְ, וּמְכַל-שֶׁכֶן כְּשֵׁיכֻנֵּס בְּמַחְשַׁבְתּוֹ
אִיזָה מַחְשָׁבָה אוֹ רַעֲיוֹן לְחַלֵּק עַל בְּרִי-יִשְׂרָאֵל, יִדַע, כִּי
עֲדִין בְּשֶׁקֶר יִסּוּדְתּוֹ, כִּי הַמְּאֲמִין בְּאֵמַת בּוֹ יִתְבַּרֵךְ,

יודע ועד, איך הוא רחוק ממנו יתברך עדין, כי לגדלתו יתברך אין חקר, וכל מה שעולה יותר למעלה בהשגת אלקותו יתברך, יותר משפיל את עצמו, ומכל-שכן שאוחז את כל בריה גדולה ממנו, ועל-ידי-זה לעולם לא יפשל ויילך בטח בדרךכו, ושום דבר שבעולם לא יבלבלו ולא יבטלו כל ימי חייו.

ט

כי צריך שתדע, אשר בתחלה, כשאדם מתחיל לעבד את השם יתברך, ואז הולך לו על-פי-רב כסדר קצת, ומתפלל ועוסק בעבודת ה', וזה בחינת שחרית, שהוא בחינת חסד, ואז כל סדר התפלה באריכות-קרבנות וקטרת וכו' וקריאת-שמע ותפלה, וכמו-כן גם הוא מרבה אז בעבודת ה', כל אחד לפי בחינתו; אבל על-פי-רב אחר-כך נופל מעבודתו, ומתחיל השם יתברך לנסות אותו, ומתגרה בו הבעל-דבר, כידוע לכל מי שירצה לכנס בעבודת ה', ואז עקר הנסיון של האדם, ואזי צריכין התחזקות גדול מאד בלי שעור וערף ומספר, להתחזק בכל פעם בעבודתו יתברך ולבלי לפל משום דבר שבעולם, והעקר —

שְׁצַרִיף לְהַתְּגַבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַמַּחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁהֵם מִתְּגַבְּרִין אֶז עַל הָאָדָם וְרוֹצִין לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ, כְּאֵלוֹ אֵין לוֹ עוֹד תְּקוּהָ, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, אוֹ לְמַנְעוֹ מִתְּפִלָּה בְּכוֹנֶה וְשִׁמְחָה וְכִיוּצָא בְּזֶה. וְכֹל זֶה הוּא בְּחִינַת צְהָרִים — זְמַן הַמְּנַחָה, שְׁאֵז עֵקֶר אַחִיזַת מַחִין דְּקַטְנוּת, וְצַרִיף לְקַיֵּם מֵאֵמֶר חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (בְּרָכוֹת ו'): לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֶהִיר בְּתַפְלַת הַמְּנַחָה; הֵינוּ שְׁאֵז צְרִיכִין לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לְהִתְחַזֵּק בְּתַפְלָה וְעִבּוּדַת ה', וְלֹא יִפֹּל מִשּׁוֹם דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם, רַק יִדַע וַיֵּאֱמִין בְּדִבְרֵי הַצְּדִיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁצִּעְקוּ בְּקוֹל גְּדוֹל וְחֹזֵק, כִּי "אֵין שׁוֹם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל", כִּי לְגַדְלָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ אֵין חֶקֶר, וּבְגַדְלֵי רַחֲמָיו יִתְבַּרֵּךְ יְכוֹל לְהַפְּךָ הַכֹּל לְגַמְרֵי מַרַע לְטוֹב, מַעֲוֹנוֹת לְזִכִּיּוֹת, עַל-יַדֵּי תְּשׁוּבָה אֱמִתִּית, וְכַמוֹ-כֵן בְּכֹלֵל חַיֵּי הָאָדָם, שְׂיָמִי חַיֵּי נִקְרָאִים יוֹם, וּמֵיתָתוֹ וְהַסְּתַלְקוּתוֹ נִקְרָא לַיְלָה וְחֻשְׁךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב): עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשֹׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ; וְעַל-כֵּן אַחַר חֻצֵי יָמָיו הוּא בְּחִינַת צְהָרִים — זְמַן הַמְּנַחָה, וְעַל-פִּי רַב אֶז דִּיקָא מִתְּגַבֵּר הַבַּעַל-דְּבָר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי בּוֹדָאֵי צְרִיכִין לְהִתְחַיֵּל עֵקֶר הָעִבּוּדָה בְּיָמֵי הַנְּעוּרִים דִּיקָא (אֵיכָה ג'), כִּי טוֹב לְגַבֵּר כִּי יִשָּׂא עַל בְּנֵעוּרָיו וַיִּנְקוּתָא כְּלִילָא דְּוִרְדָּא, אֲבָל אֶפְלוּ מִי

שְׁזוּכָה לְהִתְחִיל בְּעִבּוּדַת ה' מְנַעֲוֵרָיו אֶף-עַל-פִּי-כֵן
 כְּשֶׁמִּגִּיעַ לְאִמְצַע יָמָיו וְרוּצָה לְהִגִּיעַ לְמָה שְׁצָרִיף
 לְהִגִּיעַ, אֲזִי עַל-פִּי-רַב מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל-דָּבָר, וּמִתְפַּשֵּׁט
 מְאֹד לְמַנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים, חֵס וְשְׁלוֹם, וּמְכַל-שֶׁכֶן מִי
 שְׁלֹא הִתְחִיל כָּלֵל בִּימֵי נַעֲוֵרָיו, וּכְשֶׁרוּאָה שְׁעָבְרוּ רַב
 שָׁנוֹת נַעֲוֵרָיו וּמִהֲרָהּ בְּתְשׁוּבָה וְרוּצָה לְהִתְחִיל אֲזִי
 בְּעִבּוּדַת ה', שְׁאֲזִי תִכְף מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל-דָּבָר,
 וְאִינוּ רוּצָה לְהִנְיָחוֹ לְצֵאת מִתְּאוּתָיו וְרִשְׁתוּתָיו, אֲשֶׁר
 נִלְכַּד בָּהֶם. וְעַל זֶה צוּעֵק הַפְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים א'):
 הַגִּידָה לִי שְׁאֵהָבָה נִפְשִׁי: אֵיכָה תִרְאָה אֵיכָה תִרְבִּין
 בְּצִהָרִים דִּיקָא, שְׁאֲזִי זְמַן הַמְּנַחָה.

וְעַל-כֵּן צָרִיכִין לְהִרְבּוֹת בְּתַפְלָה בִּימֵי הַנַּעֲוֵרִים,
 שְׁלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם מִעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי לִפְעָמִים הָאָדָם
 נוֹפֵל לְעֵת זְקֻנוּתוֹ, וּבְכַפְרֵט כְּשֶׁכָּבַר הַיָּמִים בָּאִים וְהִגִּיעַ
 לְאִמְצַע יָמָיו, וּמִתְחִיל הַיּוֹם לְעָרֵב, אֲזִי צָרִיף לְהִסְתַּכֵּל
 בְּעִצְמוֹ מְאֹד עַל אַחֲרִיתוֹ וְסוּפוֹ וְלְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְיוֹתֵר,
 כִּי אֲזִי הוּא בְּחִינַת צִהָרִים, בְּחִינַת זְמַן הַמְּנַחָה,
 שְׁצָרִיכִין לְהִזְהָר בָּהּ בְּיוֹתֵר לְהִמָּתִיק הַדִּינִים, שֶׁהוּא
 בְּחִינַת הַיִּצְרָה-הָרַע שְׁאֲחִיזְתֶּם מִמֶּחִין דְּקִטְנוּת, בְּחִינַת
 זְמַן הַמְּנַחָה, וְלִקְשֹׁר עִצְמוֹ הַיָּטִב לְצִדִּיקִים אֲמֵתִיִּים,

שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהֵם דִּיקָא יְכוּלִין לְהַמְתִּיק הַדִּין
 שֶׁל זְמַן הַמְּנַחָה בְּשֵׁרְשׁוֹ הַעֲלִיּוֹן, כִּי בְּלֹא הַצְּדִיקִים
 הָאֲמֵתִיִּים בְּנִקְל לֹו לְפַל וּלְהִתְרַחֵק, וּבְכַפְרֻטִּיּוֹת
 כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַמְּנַחָה שֶׁהוּא בְּאֲמָצַע יָמָיו, בְּאֲמָצַע
 עֲבוּדָתוֹ, שָׁאֵז הוּא בְּחִינַת מְנַחָה, זְמַן הַדִּינִים,
 הַתְּגַבְרוֹת הַרַע וְהַחֲשָׁף, שְׂמֵת־גִּבּוֹר וּמִתְפַּשֵּׁט עַל כָּל
 אָדָם לְהִרְחִיקוֹ, כִּי בְּדֶרֶךְ-כָּלֵל לְבָנֵי הַנְּעוּרִים נִכְנָס
 תְּשׁוּבָה עֲצוּמָה לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ,
 זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, עַל הַפְּסוּק: תְּעִיתִי כְּשֶׁה אֹכֵד (עֵין
 לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ר"ו), אֲשֶׁר בִּימֵי הַנְּעוּרִים
 עָדִין שׁוֹמְעִים אֶת קוּלוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאֶת הַכְּרוּזִים
 שְׁלַמְעֵלָה, כִּי זֶה לֹא זְמַן רַב שֶׁיִּרְדֶּה נִשְׁמָתוֹ מִשָּׁם,
 וְעַל-כֵּן אֵז מִתְעוֹרְרִים הַרְּבֵה הַרְּבֵה לְשׁוֹב בְּתְשׁוּבָה,
 מֵה שְׁאִין כֵּן כְּשֶׁכָּבַר בּוֹנֵה בֵּית, וַיֵּשׁ לוֹ מִשְׁפָּחָה וְכוּ',
 וְעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר וְכוּ', כָּל אֶחָד כְּפִי עֲנִינִיו
 וּבְחִינָתוֹ, אֵזִי מְקַרֵּר אֶת הַתְּלַהֲבוֹתוֹ, וּמֵה גַם שְׁעַל-פִּי-
 רַב מִתְקַרֵּר לְגַמְרִי, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בְּבְחִינַת צְהָרִים
 שְׁעַת הַמְּנַחָה, אֲמָצַע עֲבוּדָתוֹ, שְׂמֵת־גִּבּוֹר וּמִתְפַּשֵּׁט
 עָלָיו הַבְּעַל-דָּבָר, מְאֹד מְאֹד לְבָרַח. וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה
 וְעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אֵךְ אֵלוֹ הַזּוֹכִים לְהִיּוֹת
 מְקַרְבִּים אֶל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים בְּאֲמַת לְאֲמַתוֹ, הֵם

ממשיכים וְחֹזְקִים בְּהַתְּלַהֲבוֹת לִבָּם עַד הַסּוֹף, עַד תְּפִלַּת עֲרֻבֵית, עַד הַרְגַע שְׁיוּצָאִים מִזֶּה הָעוֹלָם.

כִּי בְּאֵמַת הַכֹּל חֲפָצִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲךָ אֵין יוֹדְעִים אֶת הַדֶּרֶךְ הָאֵמַת, וּבִשְׂבִיל זֶה צְרִיכִים לֵילֵךְ אֶל צְדִיקִים אֲמִתִּיִּם, שֶׁהֵם מוֹרִים לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ, כִּי הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּם נִקְרָאִים מְלַמְּדֵי מִלְחָמָה, כִּי הֵם כְּבָר עָבְרוּ אֶת כָּל זֶה, וְעַל-כֵּן הֵם יְכוּלִים לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד עִם אֲחֵרִים וְכוּ', כִּי יוֹדְעִים הֵיטֵב אֶת נִכְלֵי עֲרֻמִּיּוֹת הַיָּצָר וְתַחֲבוּלוֹתָיו לְרַחֵק וּלְשַׁבֵּר אֶת הָאָדָם וְכוּ' וְכוּ', אֲךָ מְאֹד מְאֹד צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׁיִמְצָא אֶת מְנַהֵיג הָאֵמַתִּי, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִיר עַל זֶה רַבֵּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ח'), כִּי לְהַפּוֹךְ: אִם מוּצָאִים מְנַהֵיג שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁכֹּל כְּוִנָּתוֹ בְּקִרְוֵי אֲנָשִׁים הוּא רַק בְּשִׂבִיל עֲצֻמוֹ, בְּשִׂבִיל כְּבוֹד אוֹ מְמוֹן וְכְדוּמָה, אֲזִי לֹא דֵי שְׂאִינוֹ יְכוּל לְהִנְהִיג אֶת עֲצֻמוֹ, וּמְכַל-שֶׁכֶן אֵיךְ יִנְהִיג אֶת אֲחֵרִים?! (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ס"א).

וְעַל-כֵּן הוּא סִפְנָה גְדוֹלָה לְהִתְקַרֵּב אֶל מְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר הָרוּדִים בְּעַם בְּשִׂבִיל הַנְּאֻתָם וְתַאֲוָתָם, וַיֵּשׁ לָהֶם כַּח גַּם לְעֹנֵשׁ וְכוּ', אֲשֶׁר הֵם בְּכֹלל מִזִּיקֵי עֲלָמָא.

וְעַקֵּר שְׁלֵמוֹת שֶׁל צְדִיקֵי אֲמֶת הָאֲמֵתִים הֵם, שְׂיִכּוּלִים לַעֲשׂוֹת טוֹבָה לְאָדָם בְּרוּחָנִיּוֹת, שֶׁהֵם מְקַרְבִּים אוֹתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמִתְקֵן עַל-יָדוֹ אֶת מַדּוּתָיו וּמְקַיֵּם אֶת מְצֻוּתָיו יִתְבָּרֵךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וּמִתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עַל-יָדוֹ, וְאִינוּ זֶז מֵהַשְּׁלַחַן עָרוּף כִּי הוּא זֶה — מִי שֶׁמְכַנִּיס דְּבַר זֶה בְּאֲנָשָׁיו, הוּא הוּא בְּכָלֵל צְדִיקֵי אֲמֶת, וְרְאוּי לָךְ לְאַחֵז אֶת עֲצֻמָּךְ בְּאֶחָד מֵהֶם, אֲבָל מִי שֶׁמִּתְקַרֵּב אֶל אֶחָד, אֲשֶׁר אִינוּ מְקַרְבֵי אוֹתָךְ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וְאִינוּ גּוֹרֵם לָךְ שְׂתִיקִים מְצֻוּתָיו יִתְבָּרֵךְ וְתִתְמִיד בַּתּוֹרָה, וּמְכַל-שֶׁכֶן שֵׁישׁ לוֹ טְנוּף וְצוּאָה בְּרֵאשׁוֹ, וּמְעוֹרֵר אוֹתָךְ לְצֵאת וּלְחַלֵּק עַל אַחֵרִים, וּמֵרָאֵה לָךְ, שֶׁהוּא מְצֻוֶה לְעַקֵּר אֶת זֵלְתוֹ מֵהַשָּׂרֵשׁ, כִּי הוּא הֵכִי גְרוּעַ וְכוּ', וְהוּא עוֹשֶׂה הֶרֶס וְקִלְקוּל וְכוּ' — אֶהוּבֵי אַחֵי, בְּרַח לָךְ מִשֶּׁקֶר הַזֶּה כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֵף, אֵשׁ לוֹהֵט, כִּי עַקֵּר עֲבוֹדַת הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִים הֵם רַק לְקַרֵּב אֶת כָּלֶם לְעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ וּלְהִנְהִיג אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל-פִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַשְּׁלַחַן עָרוּף, שֶׁקִּבְּלָנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ — אֵלֵיהֶם מְצֻוֶה לְהִתְקַרֵּב וּלְשָׁמַע בְּקוֹלָם, וְאֲדַרְבֵּה, בְּלַעֲדֵיהֶם יִהְיֶה לָךְ קִשָּׁה לְעַמֵּד עַל עֲמֻדָךְ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וּבִפְרָטִיּוֹת בְּאֲמֻצַּע יְמֶיךָ, שְׂאֵז הוּא בְּחִינַת זְמַן מְנַחָה, הַתְּגַבְּרוּת

הדינים וכו', שקשה להשאר קים מרב התמורות
 וחלישות-הדעת והצרות, שכבר עבר עליו בחיים
 חיותו, כל אחד כפי בחינתו וענינו, אבל כל בעל
 תשובה שיאחז את עצמו בצדיק אמת, המעורר
 ומחזק אותו לחטף טוב בכל יום, הוא ישאר קים
 תמיד, עד הסוף.

,

כי באמת כל ההתחלות קשות כמו שאמרו
 חכמינו, זכרונם לברכה (תענית י'), בפרט בענין
 התשובה, כי אי אפשר להתעורר באמת לתשובה כי-
 אם על-ידי שיתנוצץ לו אור השם יתברך כדי
 שיתעורר לשוב, אך אי אפשר להזריח לו מאורו
 יתברך כי-אם כשישוב בתשובה, כי כל זר לא יאכל
 קדש, ואם-כן מהיכן ההתחלה? ולפעמים כשהשם
 יתברך מרחם עליו ומזריח לו אורו יתברך לתוך עמק
 החשכות שלו ונפילתו הגדולה כדי לעוררו בתשובה,
 אך הוא אינו יכול לקבל האור הזה, כי לפי עצם
 שבירתו לשברי שברים על-ידי מעשיו הרעים הכל
 הוא אצלו בחינת רבוי אור, ומזה בא, שלפעמים
 מתעורר האדם בתשובה על איזה זמן ואחר-כך נופל

דֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

תלה

מִזֶּה, וְכֵן מִזְדַּמֵּן כַּמָּה פְּעָמִים, וְכֹל זֶה מִחֲמַת שְׁלֵא תִקַּן
עֲדִין אֶת פְּלִיּוֹ, שְׂיֻכַּל לְקַבֵּל אֹר הַהִתְעוֹרְרוֹת כְּרְאוּי.
וְזֶה בַּפֶּרֶט, אֲךְ בְּכֹלל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ גַּם-כֵּן בְּחִינָה זֹו, שְׁזֶה
בְּחִינַת כָּל הַגְּלִיּוֹת וְהַגְּאֻלוֹת וְחִזְרוּ וְגָלוּ, וְכֵן כַּמָּה
פְּעָמִים, אֲךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִמִּין ה' רֹמְמָה; וְלַעוֹלָם יָדוּ
עַל הָעֲלִיוֹנָה, כִּי אֶף-עַל-פִּי-כֵן מְכַל בְּחִינַת גְּאֻלָּה וּמְכַל
פַּעַם שְׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, נַעֲשׂוּ תְקוּנִים
נִפְלְאִים הַרְבֵּה, וְאֶף-עַל-פִּי שְׁאַחֲרֵי-כֵן נִתְגַּרְהַ הַבְּעַל-
דָּבָר וְחִזְרוּ וְקִלְקְלוּ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאַרוּ רְשִׁימוֹת
הַרְבֵּה מֵהַתְּקוּנִים, עַד שְׁבִהֲכַח הַזֶּה אָנוּ חַיִּים בְּגָלוֹת,
וַיֵּשׁ לָנוּ כַּח לְקַבֵּל אִיזָה הַתְּנוּצָצוֹת מִיִּדְעֵת אֱלֻקוֹתוֹ
יִתְבַּרְךָ וְאַמּוֹנְתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְכַמוֹ-כֵן מִמָּשׁ הוּא בְּכֹל זְמַן
וּבְכֹל אָדָם בַּפֶּרֶט, שְׁאַף-עַל-פִּי שְׁמֵתְחִיל פְּעָמִים אֵין
מִסְפָּר בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וְנוֹפֵל מִזֶּה בְּכֹל פַּעַם,
אֲפֹלוּ אִם הַנְּפִילָה גְּדוּלָה מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֲפֹלוּ מִי
שְׁנוֹפֵל, חֵס וְשְׁלוֹם, לַעֲבֹרוֹת מִמָּשׁ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֶף-
עַל-פִּי-כֵן כָּל מֵה שְׁהֵתְחִיל אִיזָה הַתְּחִלָּה טוֹבָה, בְּכֹל
פַּעַם אֵינוּ נֶאֱכָד לְעוֹלָם, כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁבִשְׁעַת הַנְּפִילָה
נִתְקַלְקַל הַכֹּל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מֵה שְׁהֵתְחִיל אִיזָה
הַתְּחִלָּה טוֹבָה, נִשְׁאַר רְשׁוּמֵי טוֹבָה מְכַל עֲבוּדָה וּמְכַל
הַתְּחִלָּה וְהַתְּחִלָּה, וְאֵלוּ הַרְשִׁימוֹת הֵם תְּקוּנִים נִפְלְאִים,

והם נצרכים ומכרחים מאד אל בנין הקדשה, שצריכין להקים, פי אנחנו צריכין עכשו, שיבוא משיח צדקנו ויגאלנו גאלת עולם, וצריכין להקים בנין הקדשה, בנין שלם, בדרך נפלא, שלא יהרס לעולם, וצריכין לאסוף כל נדחי ישראל ולקבצם יחד בקדשה שנית, ולא ישאר שום ניצוץ ונשמה נדחת בחוץ, פי הוא יתברך חושב מחשבות ברחמיו לכל ידח ממנו נדח, ועל-כן צריכין לבנין זה כלים רבים לאין מספר, וצריכין לזה כלי-אמנות הרבה בלי שעור.

על-כן כל מה שאחד מישראל עושה עכשו איזה דבר שבקדשה — הן למוד התורה ותפלה וצדקה וישאר מצוות — הכל הוא יקר מאד בעיני השם יתברך, והוא נצרך מאד להצדיק האמת, העוסק בתקון כל הנשמות ותקון כל העולמות ולבנין הקדשה, שהוא עוסק לבנות, ועל-כן אף-על-פי שזה האדם, שעשה הדבר שבקדשה או עסק כבר קצת בעבודת ה' ימים או שנים ונפל אחר-כך, אפלו אם נפילתו גדולה מאד, רחמנא לצלן, ואפלו אם חזר ונתעורר לעבודת ה' וחזר ונפל, וכן היה כמה פעמים אין מספר, יהיה איו שיהיה, אף-על-פי-כן תדע

וּתְאֲמִין בְּאִמּוֹנָה שְׁלָמָה, שְׂאִין שׁוּם דְּבָר וְלֹא שׁוּם
 עֲבוּדָה קְלָה נְאֻכְדַת לְעוֹלָם, וְאֶפְלוּ הַתְּעוֹרְרוֹת בְּעֶלְמָא
 וּמַחְשָׁבָה טוֹבָה אֵינָה נְאֻכְדַת לְעוֹלָם, וְכַמּוּבָא בְּזוֹהַר
 הַקְּדוּשׁ: לֵית רְעוּתָא טָבָא דְאִיתְאָבִיד; כִּי תִכְף
 כְּשֶׁנִּתְעוֹרַר בְּאִיזָה הַתְּעוֹרְרוֹת בְּעֶלְמָא, וּמְכַל־שֶׁכֶן
 כְּשֶׁעוֹשֶׂה אִיזָה עֲבָדָא דְקַדְשָׁה, אִזִּי תִכְף חוּטֵף אוֹתוֹ
 הַצְּדִיק הָאֵמֶת שְׁבָכַל דוֹר, הָעוֹסֵק בְּתִקּוּן הַנְּשָׁמוֹת
 וְנִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִכְנִיס אוֹתוֹ לְמִקּוּם שְׁמִכְנִיס לְצַרְךָ
 הַבְּנִין הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא, שֶׁהוּא עוֹסֵק לְבָנוֹת לְהַכְנִיס
 לְשֵׁם כָּל הַנְּדָחִים שְׁבַעֲעוֹלָם, וְלֹא יִשְׂאָר אֶחָד מֵהֶן
 בַּחוּץ.

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, שְׂיִזְכֶּה
 לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֵמֶת, הַיֵּכוֹל לְהַכְנִיס אוֹתוֹ אֶל
 תּוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, כִּי כְּשֶׁמִּתְקַרֵּב אָדָם אֶת עֲצָמוֹ אֶל
 הַקְּדוּשָׁה וְאֵל הַצְּדִיק הָאֵמֶת, אֶפְלוּ רַק בְּבַחֲיִנַת
 שְׂכִינּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכֶן, שֶׁדָּר אֶצֶל בְּעַל־הַבַּיִת רַק לְפִי
 שְׁעָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן עַל־יְדֵי־זָה נִתְּוֹסְפִים הַבָּתִּים
 הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַתְּפִלָּה וְהָאֲרוֹת וְכוּ' בְּרַבּוּי עֲצוּם בְּלִי
 שְׁעוֹר וְעַרְךָ וּמִסְפָּר וְנִעְשִׂין עַל־יְדֵי־זָה שְׁעִשׁוּעִים
 גְּדוּלִים לְמַעַלָּה בְּלִי שְׁעוֹר, אֶף־עַל־פִּי שְׂאֲחַר־כָּךְ

נתרחק, חס ושלום, כמו השכן, שיוצא אחר-כך
 מבית הבעל-הבית ונתרחק ממנו וכמו שרואים
 בחוש, למשל, כשיש תשעה אנשים, אפלו אם כלם
 צדיקים גדולים, אף-על-פי-כן אין יכולים לומר דבר
 שבקדשה — ברכו או קדיש וקדשה, וכשבא אצלם
 אדם אחד, אפלו פחות שבפחותים מן השוק, מצרפין
 אותו למנין עשרה, ונגמר על-ידו אמירת הדבר
 שבקדשה, אף-על-פי שתכף ומיד חלף והלך לו
 וחזר אל השוק, אף-על-פי-כן כמה שעשועים גרם
 להשם יתברך, פי כל הקדשה נגמר על-ידו; וכן
 אפלו אם היה שם כמה מנינים בלעדיו, אף-על-פי-
 כן כל מה שנתוסף אליהם עוד נפש אחד מישראל,
 נתוסף קדשתו וכבודו יתברך יותר ויותר, פי (משלי
 י"ד): ברכ עם הדרת מלך; אדרבה, כל מה שנתוסף
 נפש אחד אל קבוץ גדול דקדשה, נעשה על-ידי-זה
 תקונים נפלאים ונוראים ביותר. נמצא, שכל מה
 שהאדם עושה איזה עבדא בעלמא בעבודתו יתברך
 אף-על-פי שאחר-כך נעשה עמו מה שנעשה, חס
 ושלום, אף-על-פי-כן זאת העבדא אינה נאבדת
 לעולם, וכבר נצטרפה אל הבנין הנפלא וגרמה תקון
 גדול לבנין הקדשה, ונתרבו כמה אלפים ורבי רבבות

בתים על-ידיה; ואם יחזק את עצמו בכל פעם כל ימי חייו להתחיל מחדש בעבודתו יתברך, אפלו אם יעבר עליו מה שיעבר, אזי סוף כל סוף יתקבצו כל אלו התקונים, שגורם בכל עבודה ועבודה ובכל התחלה, וכלם יתקבצו לעזרתו לשוב להשם יתברך באמת, ואם ראשיתו מצער אחריתו ישגא מאד, ואז יראה מה שפעל על-ידי כל עבדא שבקדשה, כי אין שום דבר נאכד לעולם.

וכל זה זוכים אם אוחזים את עצמו עם הצדיק האמת ואנשיו שבכל דור ודור, המאירים את עצותיו באמת לאמתו ומוסרים נפשם ומשליכים את עצמם מנגד, וסובלים חרפות ובזיונות ושפיכות-דמים מהסטרא-אחרא בשביל להאיר את האמת בכל בר-ישראל, שידע, שכל נקדה ונקדה היא יקרה אצלו יתברך, ובפרטיות אמונה הקדושה, שהם מאירים את אמתת מציאותו יתברך בכל בר-ישראל, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל — עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ועל-כן אין שיף שום ירידה ונפילה, שלא ימצאו אותו יתברך: אנה מפניך אלך, ואנה מפניך אסתר? ! אם אסק שמים

— שם אתה, ואציעה שאול-הנֶדֶךְ; כי הכל לכל —
אלקות גמור הוא, ולית רעותא טבא דאיתאביד,
והצדיקים האמתיים מלקטין את כל הטוב מכל בית-
ישראל ובונים בזה את בנין הקדושה.

יא

וצריך שתדע, כי העקר הוא אמונה, שהוא
בחינת שבת, כי כל זמן שיש לו אמונה, בודאי ישוב
אל השם יתברך באמת, ועל-כן צריך האדם לחזק
את עצמו על-ידי-זה בעצמו, דהינו על-ידי מה
שהבעל-דבר והסטרא-אחרא רוצה להפילו, חס
ושלום, על-ידי-זה בעצמו יחזק את עצמו, כי הבעל-
דבר מתנכל בנפשו להפילו בכל עת מחמת שמכניס
בלבו, שפגם וקלקל כל-כף, עד שאי אפשר לו עוד
לשוב ולתקן עברות ופגמים כאלו, בפרט כפי מה
שיש אנשים, שבאמת קלקלו הרבה מאד, כמו שהם
יודעים בעצמם, שעברו עברות רבות, גדולות
וחמורות ימים ושנים הרבה, רחמנא לצלן, ויש
שכבר התחילו כמה פעמים בתשובה ובעבודת ה',
ואחר-כך נפלו כמו שנפלו כל אחד ואחד כפי

נפילתו, רחמנא לצלן, ועל-כן מכניס הבעל-דבר בלבם בכל פעם, שכבר אפסה תקותם לפי עצם הפגמים האלה; אבל באמת בזה בעצמו יכול האדם להחיות ולחזק את עצמו, כי מאחר שיודע ומאמין עדין, שעברה היא פגם גדול, שעל-ידיה פוגמין בכל העולמות העליונים, אם-כן יש לו אמונה עדין, בודאי יש לו תקוה בלי ספק, כי מאחר שהוא מאמין, שיכולים לקלקל, בודאי יכולים לתקן גם-כן, כי זה ידוע, שהאפיקורסים והחוקרים אינם מאמינים כלל, שמקלקלים על-ידי עברה בעולמות העליונים, שמזה נמשך מה שנותנים טעמים של הבל ושקר למצוות ולעברות של תורה; אבל אנחנו, עם קדוש, שאנו מאמינים, שהעברה, חס ושלום, היא פגם גדול מאד בעולמות עליונים וכו', ומחמת זה רוצה הבעל דבר להפילו, חס ושלום, והוא אדרבה, על-ידי-זה בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו מחמת שיש לו אמונה עדין, כי עקר פונת הבעל-דבר, הוא, שרוצה להפיל אותו כל-כף עד שיפיל אותו לכפירות גמורות, חס ושלום, שיאמר לית דין ולית דיין, רחמנא לצלן, וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה: היום אומר לו כף, ומחר אומר לו וכו', עד שאומר לו: לך ועבד

עֲבוּדָה-זָרָה; וְכִמוּ שְׁאֲנוּ רוּאִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר כַּמָּה
 וְכַמָּה שְׁבָאוּ לְמָה שְׁבָאוּ, רַחֲמָנָא לְצַלָן, הִיָּה רַק עַל-
 יַדֵּי נְפִילוֹת וַחֲלִישׁוֹת-הַדַּעַת כְּאֵלוּ, שֶׁהַכְּנִיס בָּהֶם
 הַבַּעַל-דָּבָר.

עַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו וּלְחַוֵּס עַל
 חַיָּיו וּלְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת בְּכָל מָה שְׁיֻכַּל, יִהְיֶה
 אִיךְ שִׁיְהִיָּה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה בְּעֲצָמוֹ יַחֲזֵק אֶת עֲצָמוֹ עַל-
 יַדֵּי שֵׁשׁ לוֹ אֲמוּנָה עֲדִין, שְׁפּוֹגְמִים הִרְבֵּה עַל-יַדֵּי
 עֲבֻרוֹת, כִּי כָל זְמַן שֵׁשׁ לוֹ אֲמוּנָה, יֵשׁ לוֹ תִקְוָה,
 וּבּוֹדָאֵי יְכוּלִין לְתַקֵּן הַכֹּל, כִּי כָל מְצׁוּתֵיךְ אֲמוּנָה; כִּי
 עֵקֶר הַמְצׁוּוֹת הֵם לְבוֹא עַל-יָדָם לְאֲמוּנָה שְׁלָמָה כְּדֵי
 לְהַפִּיר אֶת מִי שְׁאָמַר וְהִיָּה הָעוֹלָם, וְכָל זְמַן שֵׁשׁ
 לְהָאָדָם נִקְדָּה מִהָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, יֵשׁ לוֹ תִקְוָה עֲדִין,
 כִּי בּוֹדָאֵי יֵשׁ עֲצוֹת כְּאֵלוּ, שְׁגִם הוּא יְכוּל לְחַזֵּר
 לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵךְ בְּנִקְל עַל-יַדֵּי אֵיזָה נַחַת-רוּחַ שְׁיַעֲשֶׂה
 לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵךְ בְּמָקוֹם שֶׁהוּא, שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה יִזְכֶּה לְשׁוּב
 אֵלָיו בְּאֵמֶת עַל-יַדֵּי כַח הַצְּדִיקֵי אֵמֶת, עַד שֶׁיְכוּל
 לְזַכּוֹת לְתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה, שְׁיִתְהַפְּכוּ כָּל הָעוֹוֹנוֹת
 לְזַכִּיּוֹת, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה, כִּי
 הַצְּדִיקֵי אֵמֶת, כָּל עֲבוּדָתָם הוּא רַק לְהַכְּנִיס אֲמוּנָה

פְּשׁוּטָה בְּיִשְׂרָאֵל וּלְהֵאִיר עֲלֵיהֶם אֹרֹךְ יִתְבָּרַךְ
 וּלְהִרְאוֹת וּלְגַלוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, שְׁעֲדִין הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאַצְלוֹ, כִּי בְּאֵמֶת אֵין בְּלַעֲדֵיו
 יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחֲזַק בָּזֶה מְאֹד, אָזִי סוֹף כָּל סוֹף
 יִזְכֶּה לְצֵאת גַּם הוּא מִגְרִיעוֹת מַעֲשָׂיו, אִף שְׁעֲדִין
 עוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר וְכוּ', כִּלְאֶחָד כְּפִי יְרִידָתוֹ
 וְקִטְנוּתוֹ וּנְפִילוֹתָיו וְכוּ'.

יב

כִּי בְּאֵמֶת מִי שֶׁנִּפְלָה, חֵס וְשְׁלוֹם, לְמִקְוֹמוֹת
 הֶרְחֹקִית מִהִקְדְּשָׁה מְאֹד, עַד שֶׁכִּבְיָכוֹל אֵי אֶפְשָׁר
 לְמַצֵּא שֵׁם אֱלֹקוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל מִקְוֹמוֹת אֵלוֹ
 נֶאֱמַר: וְכִבּוֹדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן; אִף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ
 שְׂיַדַע, כִּי בְּאֵמֶת, גַּם הֵם מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ,
 רַק שֶׁחַיּוֹת אֱלֹקוֹת אֲשֶׁר שֵׁם, בְּאֵלוֹ הַמִּקְוֹמוֹת, הוּא
 סְתוּם וְנִעְלָם מְאֹד בְּסוֹד חָלָל הַפְּנוּי, וְדִיקָא אֵלוֹ
 הַמִּקְוֹמוֹת מְקַבְּלִין חַיּוֹת מִבְּחִינָה עֲלִיוֹנָה מְאֹד, בְּחִינַת
 הַמְּאָמֵר סְתוּם, וְעַל-כֵּן עֶקֶר עֲצָתוֹ — שְׂיַחַפֵּשׁ וַיִּבְקֹשׁ
 אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם מִשֵּׁם, כִּי בְּאֵמֶת גַּם שֵׁם נִעְלָם
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְמַצְאוֹ שֵׁם בְּשׁוּם שְׂכָל

וסבָּרָא, כִּי־אִם עַל־יְדֵי הַבְּקָשָׁה וְהַחֲפוּשׁ, בְּבַחֲיִנַת אִי־הָ
מְקוֹם כְּבוֹדוֹ; וּמִי שְׂרוּצָה לְכַנֵּס אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוּשָׁה
בְּאַמֶּת, אִי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס בְּשִׁלְמוֹת כִּי־אִם כְּשֶׁמִּנְסִין
אוֹתוֹ בְּבַחֲיִנָּה זֹאת, שֶׁנוֹפֵל לְמְקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, וּכְשֶׁמִּחְזֵק
אֶת עֲצָמוֹ עַל־פִּי כָּל הָעֲצוֹת הַנִּכְתָּבִים לְעֵיל, אִזּוֹ יִזְכֶּה,
שְׁתֵּהִיָּה הִירִידָה תְּכֻלִּית הָעֲלִיָּה.

וְעַקֵּר הַהִתְחַזְקוֹת הוּא שְׂיַדַע חֲסָרוֹן דַּעַת
הָאָנוּשִׁי, שֶׁבְּאַמֶּת אֵין לָנוּ שׁוֹם שְׁכָל כָּלָל, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב: כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְכוּ': וְאָנוּ מְחַיִּבִים
לְבַטֵּל וּלְהַשְׁלִיךְ שְׁכֻלָּנוּ לְגַמְרֵי, רַק לְהֶאֱמִין בְּדַבְרֵי
הַצְּדִיקֵי אֱמֶת, שֶׁבְּאַמֶּת יֵשׁ חַיִּוֹת אֱלֹקוֹת אֶפְלוֹ
בְּמְקוֹמוֹת הַרְחֻקִים מְאֹד מְאֹד, רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוֹם
שְׁכָל אָנוּשִׁי לְמַצֵּא שֵׁם כְּבוֹד אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר
שֶׁשֵׁם פְּנוּי מֵאֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּבַחֲיִנַת (יִשְׁעִיָּה מ"ב):
וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן; רַק צְרִיכִין שֵׁם לְחַפְּשׁוֹ
וּלְבַקֵּשׁ אִי־הָ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, וְרַק עַל־יְדֵי־זֶה יַעֲלֶה
בְּתְכֻלִּית הָעֲלִיָּה, כִּי עַקֵּר חַיִּוֹת וְהַהִתְחַזְקוֹת שֶׁל
הַרְחֻקִים מְאֹד, שֶׁנִּפְלוּ לְמְקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, שֶׁהֵם מְבַחֲיִנַת
חָלָל הַפְּנוּי, עַקֵּר הַחַיִּוֹת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּבַחֲיִנַת הָעֲלָמַת
אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנַּעֲלֵם הַכֹּל, כִּי אֵין רוֹאִין שֵׁם שׁוֹם אוֹר

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

תמה

דַּק מִן הַדָּק, וְהוּא נִדְחָה וְנִתְעַלַּם בְּפָנַי כָּל הַנִּכְנָס
לְשֵׁם כְּדֶרֶךְ דְּבַר הַרְף, שְׁנִדְחָה בְּפָנַי כֹּל, וְשֵׁם דִּיקָא
זֶהוּ עֵקֶר הַהִתְחַזְקוֹת עַל-יַדֵּי אַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ
יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ"ו): הִרְפוּ וּדְעוּ, כִּי
אֲנֹכִי אֱלֹקִים וְכוּ'; וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם
לְבִרְכָה (תְּעֵנִית כ'): לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם רַף כְּקִנְיָה וְאֵל
יִהְיֶה קָשָׁה כְּאֶרֶז, כִּי קִנְיָה, אִפְלוּ כָּל הַרוּחוֹת שֶׁבְּעוֹלָם
אֵין יְכוּלִים לְהַזְיִזוֹ מִמְּקוֹמוֹ, הֵינּוּ דִיקָא עַל-יַדֵּי-זֶה
שֶׁהוּא רַף וְנִכְפָּף בְּפָנַי כֹּל, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חֲזָק
וְאִמִּץ מְאֹד בְּשִׂרְשׁוֹ, וְאֵין יְכוּלִין הַרוּחוֹת לְעַקְרוֹ
מִמְּקוֹמוֹ; מַה שְּׂאִין כֵּן אִם הִיא קָשָׁה כְּאֶרֶז וְכוּ',
וְכִמוֹ-כֵן בְּמִקּוֹמוֹת כְּאֵלוֹ; שֶׁהֵם בְּחִינַת חָלָל הַפְּנוּי,
וְהַרוּח־סְעָרָה שֶׁל הַסְּטָרָא-אַחְרָא מִתְגַּבֵּר מְאֹד, שֵׁם
אֲסוּר לְהַכְּנִס, וְאֵי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס בְּקִשְׁיוֹת וְתַרוּצִים כָּלֵל
בְּבְחִינַת אֵל תִּקְשׁוּ לְבַבְכֶם; כִּי שֵׁם עֵקֶר הַהִתְחַזְקוֹת
דִּיקָא, עַל-יַדֵּי שֶׁהוּא רַף כְּקִנְיָה, וְעַל כָּל הַשְּׂאֵלוֹת
וְהַמְּנִיעוֹת וְהַקְּשִׁיּוֹת וְהַבְּלוּלִים — הֵן מַעֲצָמוֹ, הֵן
מֵאַחֲרִים — עַל כָּלֵם לֹא יִשִּׁיב דְּבַר, בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים
ל"ח): וְאַהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא שִׁמַּע, וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת;
כִּי הַקְּשִׁיּוֹת וְהַבְּלוּלִים, הַבָּאִים מִשָּׁם, אֵי אֶפְשָׁר
לִישָׁבוֹן, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חֲזָק בְּאַמוּנָה מְאֹד כְּקִנְיָה

הַרְךָ, הַנְּשָׂרֵשׁ בְּמַיִם, שְׂאֵף-עַל-פִּי שֶׁנִּרְאָה כְּנִכְפֵּף מִפְּנֵי הַרוּחֹת, אֵף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חֲזַק בְּשִׂרְשׁוֹ מְאֹד. כְּמוֹ-כֵן צָרִיךְ הָאָדָם, שְׂיֵהִיָּה חֲזַק בְּאַמוּנָתוֹ, אֲשֶׁר קִבְּלָנוּ מֵאַבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ, וְלֹא יִשְׁמַע לְשׁוֹם קִשְׂיָא וּבִלְבוּל, הַבָּאִים מִמְּקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, וְלֹא יִשְׁיב עֲלֵיהֶם כָּלֵל, כְּאֵלוֹ אֵין בְּפִיו מַעֲנָה, עַד שֶׁנִּדְמָה לָהֶם כְּאֵלוֹ נִכְפֵּף בְּפִנְיָהֶם, חֵס וְשָׁלוֹם; וּבְאַמַּת זֶהוּ עֵקֶר הַהִתְחַזְּקוֹת בְּכַחֲנִית רַךְ כְּקִנְיָה, כִּי שָׂם בְּמְקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, אִם יִרְצֶה לְכַנֵּס שָׂם בְּקִשְׂיוֹת וְתַרוּצִים, אֲזִי יִשְׂאֵר בַּחֲשֵׁךְ לְגַמְרִי, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לִישֵׁב הַקִּשְׂיוֹת וְהַבְּלָבוּלִים הַבָּאִים מִשָּׂם.

עַל-כֵּן צָרִיכִים שָׂם לִהְיוֹת רַךְ כְּקִנְיָה לְכֹלֵי לַחֲשֵׁב דְּבַר רַק לִהְיוֹת חֲזַק בְּשִׂרְשׁ גְּדוּלוֹ, הֵינּוּ לְהִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם מִשָּׂם, בְּכַחֲנִית אֵיָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ: וְאֲזִי דִיקָא עַל-יַדֵּי-זֶה יִזְכֶּה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה. וְעֵקֶר תְּקוּן הָעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת שְׂיֵהִיָּה עַל-יַדֵּי מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד הוּא רַק עַל-יַדֵּי בְּחִינָה זוֹ שֶׁל רַךְ כְּקִנְיָה, וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹסֵף אַבְרָהָם, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה: אָב בְּחֻכְמָה וְרַךְ וְכוּ'; הֵינּוּ אֵף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אָב בְּחֻכְמָה, אֵף-עַל-פִּי-כֵן הוּא רַךְ כְּקִנְיָה, וְכֵן בְּדוּד נֹאמֵר: וְאַנְכִי הַיּוֹם רַךְ

וּמְשִׁיחַ מֶלֶךְ. וּבְעֵנִין זֶה שֶׁל בְּחִינַת רַךְ כְּקִנְיָה יֵשׁ
הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אֲבָל אֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכֹתֵב, וְהַמְשָׁפִיל,
הַחֲפִץ בְּאַמֶּת יְבִין מִדַּעְתּוֹ אֵיךְ צְרִיכִים לִהְיוֹת רַךְ
כְּקִנְיָה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חֲזָק בְּשִׁרְשׁוֹ מְאֹד,
וְאִדְרָבָה, עַל-יַדֵי הַרְכּוֹת, עַל-יַדֵי-זֶה עֶקֶר חֲזָקוֹ וְתִקְפוֹ
לְנֹצֵחַ, כִּי זֶה סוּד הַגְּאֻלָּה, שְׂיֵאִיר מְשִׁיחַ בְּעוֹלָם, כִּי
עֶקֶר עֲבוּדַת מְשִׁיחַ יִהְיֶה רַק לְהָאִיר אֹרֹו יִתְבָּרַךְ
וְלַעֲשׂוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים, שְׁכָל אֶחָד יִרְגִישׁ
אֶת אֲמִתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ שְׂאִין שׁוֹם מְקוֹם
בְּלַעֲדֵיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל.

וְזֶהוּ שִׁרְשׁ כָּל הַיְהוּדוֹת, שִׁרְשׁ כָּל הַקְּדוּשָׁה
לְהֶאֱמִין בַּהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד,
וּמְלֻבְדּוֹ אֵין אֱלֹקִים, כִּי הוּא מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת
כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה — דּוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר —
וְעַל-כֵּן כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם, אֶפְלוּ הַיְרִידוֹת הַכִּי
הַגְּדוּלוֹת, עֲצָתוֹ — רַק לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו
יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת רַק רַךְ כְּקִנְיָה, שְׁבִדְרֵךְ-כָּלֵל כּוֹפֵף אֶת
עֲצָמוֹ לְפָנָי כָּל הַרוּחֹת שְׁבַעְעוֹלָם לְכָאן אוֹ לְכָאן,
וּבְשִׁרְשׁוֹ הוּא חֲזָק וְאֲמִיץ כְּעַמוּדָא תְּקִיפָא, כִּי בְּאַמֶּת
אִם מְכַנִּיס הָאָדָם אֶת עֲצָמוֹ בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ

יִתְבַּרֵּךְ בְּלִי שׁוּם קִשְׁיוֹת וְהַשְׁכָּלוֹת וְחֻקֵּי־רִוּחַ, אֲזִי סוֹכֵל
 כָּל הַבָּא אֵלָיו אֶפְלוּ מִבְּעַלֵּי בְחִירָה וְכוּפֵף רֹאשׁוֹ,
 וְאִינוּ שׁוֹאֵל שׁוּם קִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְאִז
 דִּיקָא גָּדֵל וְצוּמַח (עֵינִן לְקוּיֵי־מוֹהַר־רֵ"ן, חֶלֶק א', סִימָן
 קנ"ה); מֵה שְׁאִין בֵּן מִי שֶׁהוּא קָשָׁה כְּאֶרֶז, וְתַכְף וּמִיד
 כְּשֶׁעוֹבֵר עָלָיו מִשֶּׁהוּ, עוֹמֵד כְּנֶגֶד — אֲזִי לְבִסּוֹף אֵין
 לוֹ מַעֲמָד, כִּי בָּא רוּחַ סְעָרָה וְעוֹקְרוֹ עַל פְּנָיו, כְּאֲשֶׁר
 רוּאִים בְּחוּשׁ, אֵיךְ שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּרָא אֶת עוֹלָמוֹ
 בְּחֻכְמָה עֲצוּמָה וּבְשֶׁכֶל נוֹרָא וְנִפְלָא עַד מְאֹד
 וּבְצִמְצוּמִים וּשְׁכָלִים עֲמֻקִּים, כִּי הֵלֵא בְּאֵמַת אֵין
 בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, כִּי הִכֵּל לְכֹל — עֲצָם עֲצָמִיּוֹת
 חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ מִמֶּשׁ, וְאֶפְלוּ דוּמָם, — צוּמַח,
 חַי מְדַבֵּר, הֵם אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּלְבוּשׁ
 הַזֶּה, כִּי הִכֵּל אֱלֻקוֹת, אֵיךְ בְּאֵפֶן שֶׁיְהִיָּה קִיּוּם לְהַעוֹלָם
 צִמְצָם אֶת עֲצָמוֹ בְּזֶה שֶׁלֹּא כָּל אֶחָד יִרְגִישׁ אֶת זֶה,
 אֲשֶׁר מִשֶּׁם נִתְהַוָּה כָּל עֲנִיָּן הַחֲלָל הַפְּנוּי, שֶׁמִּשֶּׁם
 יוֹצְאִים הַקְּלָפוֹת, שֶׁהֵם כָּלֵל הִירִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת
 וְהַקִּשְׁיוֹת וְהַסְּפִקוֹת וְהַמְּחַלְקֵת וְכוּ', וּמִשֶּׁם, מִחֲלָל
 הַפְּנוּי, שֶׁנִּדְמָה כְּאִלוֹ עֹזב אֱלֻקִּים אֶת הָאָרֶץ — מִשֶּׁם
 נִתְהַוָּה כָּל הַקְּלָפוֹת.

ועל-כן מי שרחוק מהצדיק האמת ואנשיו, נופל ונטבע שם בהחלל הפנוי, ויש לו קשיות וספקות עליו יתברך, ונכשל בכל מיני חטאים ועוונות, ונתלכלך בכל מיני לכלוכים, ועובר כלל הגלות המרה; אף הצדיק האמת, שהוא בחינת משיח, הוא דיקא יכול להפגס בתוך החלל הפנוי (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד), והוא מאיר את אמתת מציאותו יתברך באפן ובשכל נורא ונפלא מאד מאד, עד שיכול להוציא משם את כל הנפשות הירודות והנפולות, שנשקעו שם זה ימים ושנים, אף מחמת שבהחלל הפנוי, שם הוא התפשטות הסטרא-אחרא, ועל-כן משם נתהיה כל המחלקת עליו ועל אנשיו, העוסקים לגלות אלקותו יתברך בעולם, כי הצדיק האמת ואנשיו רוצים למלאות את החלל הפנוי עם אלקותו יתברך ולהעביר את הקלפות לגמרי מן העולם, שיקים (ישעיה י"א): ומלאה הארץ דעה וגו' — על-כן מתגבר ומתפשט עליהם הסטרא-אחרא כל-כף ומתלבש את עצמו בכמה מיני לבושים של יראים וכשרים וכו', וחולקים עליו ומסתירים אותו, ובזה שהם מסתירים ומכסים את הצדיק האמת עם אנשיו האמתיים, בזה יש להם עדין קיום, כי

תִּכְרַךְ וּמִיד אִם הִיָּה מִתְּגַלֶּה הַצַּדִּיק הָאֵמֶת וְאֲנָשָׁיו, הַמְּמַלְאִים אֶת הַחֲלָל הַפְּנוּי עִם אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, אֵין לָהֶם כְּבֹר מֵה לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלָם, כִּי יִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי לְבַסּוֹף, וְעַל-כֵּן מִשֵּׁם נִתְפַּשֵּׁט כָּל הַמַּחְלֶקֶת שֵׁישׁ עַל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת וְאֲנָשָׁיו, וּמְחַרְפִּים וּמְגַדְּפִים אוֹתָם, וּמְדַפְּסִים עֲלֵיהֶם כְּתָבֵי פְּלִסְתֵּר וּמִתְּלוֹצְצִים מֵהֶם, וְכָל זֶה בָּא מֵהַסְּטֵרָא-אַחֲרָא, שֶׁמִּפְּחָדֵת מְאֹד מְאֹד, כִּי הִנֵּה בָּאָה סוּפָה.

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה, עָלָיו לְבַקֵּשׁ הַרְּבֵה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, שֵׁישְׁמֵר אוֹתוֹ מֵהַצְּבוּעִים, הַמְּכַסִּים אֶת הָאֵמֶת בְּשִׁקְרֵיהֶם, כִּי הַשִּׁקֵּר עֲדִין יֵשׁ לוֹ כַּח גְּדוֹל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְמַלֵּא הַחֲלָל הַפְּנוּי עִם אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, עַד שֶׁיִּדְעוּ בִּידְעָה בְּרוּרָה וּמְחֻלָּטָה, אֲשֶׁר הַכֹּל לְכָל אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, עֲדִין יֵשׁ לְהַסְּטֵרָא-אַחֲרָא וְהַשִּׁקֵּר כַּח גְּדוֹל, כִּי מִשֵּׁם כַּחֵם מִבְּחִינַת הַהִסְתָּרָה, וְעַל-כֵּן רוֹאִים בְּחֹשׁ, כִּי אֶת כָּל הַקְּלִים וְהַרִיקִים מְכַבְּדִים וְחוֹלְקִים לָהֶם כְּבוֹד גְּדוֹל, וְלִהְפוֹךְ — אֶת הַתְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים הָאֵמֶתִּים מְבַזִּין בְּכָל מִינֵי בְּזִיוּנוֹת, חֲרוּפִין וְגַדוּפִין, כְּעֵין שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (כְּתוּבֵת ק"ה:);

האי צורבא מרבנן דמרחמי ליה בני מתא לאו משום
 דמעלי טפי אלא משום דלא מוכח להו במילי
 דשמיא וכו'; עיין שם, ועל-כן כל מי שרוצה לחזור
 בתשובה, עליו לעבר את שביל הדק הזה, שיסבל
 חרפות ובזיונות, וזה עקר תשובתו — כשעומד על
 עמדו ושותק וסובל (עיין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן
 ו'), כי הוא בבחינת רך כקנה, שאפלו כל רוחות
 שבעולם יבואו, לא יוכלו להזיזו ממקומו, כי מי
 שרוצה באמת לשוב אליו יתברך, עליו העקר
 להתקרב אל הצדיקים האמתיים, המגלים את אמתת
 מציאותו יתברך, אך הסטרא-אחרא מתגברת
 ומתפשטת עליהם וגורמת מחלקת עצומה עליהם,
 ועל-כן אם יעמד בנסיון וידם וישתק למחרפו
 ולמבזו, אז יזכה להכלל בו יתברך, מה שאין כן
 כשיפל בחלקו של הסטרא-אחרא, שהוא קשה כארז,
 אשר כל ענינו הוא רק מחלקת וליצנות וכו', ידע,
 שלבסוף יבוא רוח סערה ויעקרו על פניו, ולא יהיה
 נשאר ממנו שום דבר.

יג

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁרוּצֵה לָשׁוּב בְּאֵמַת אֱלֹהֵי יִתְבָּרֵךְ,
 צָרִיף שִׁיחְגֹר הַיֵּטֵב מִתְנִיּוֹ, וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשׁוֹם
 דְּבַר וּמִשׁוֹם בְּרִיָּה שֶׁבְעוֹלָם, וַיִּמְשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד
 אֱלֹהֵי יִתְבָּרֵךְ, וַיִּרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ
 בְּלִשׁוֹן שְׂרָגִיל בָּהּ (הֵינּוּ בְּשִׁפְת־הָאֵם שְׁלוֹ), וַיְהִיָּה
 חֲזָק וְאִמִּיץ בְּזֶה מְאֹד מְאֹד לְהוֹצִיא אֶת הַרְצוֹנוֹת
 וְהַכְּסוּפִים טוֹבִים שְׁלוֹ מִפִּיּוֹ, וְאִפְלוּ שְׁבִין כָּךְ וּבֵין כָּךְ
 נִכְשֵׁל וְנוֹפֵל חֲזָרָה לְמִקוֹמוֹ הָרַע, שֶׁהִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ
 מִנְעוּרָיו וְכוּ', אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵל יִפֹּל רוּחוֹ וְאֵל-יִחַלֵּשׁ
 דַּעְתּוֹ כָּלֵל, רַק יִחַזֵּק וַיִּאֲמֵץ אֶת עַצְמוֹ עַל-כָּל-פְּנִים
 לְקוֹוֹת וּלְיַחַל לִישׁוּעָתוֹ, וְאֶף שֶׁנוֹפֵל יוֹתֵר בְּכָל פַּעַם,
 אֵל יִחַלֵּשׁ אֶת רְצוֹנוֹ, וַיִּשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר גַּם עִם אֲחֵרִים
 וַיֵּאִיר בָּהֶם אֶת הָאֵמַת שֶׁאֵין שׁוֹם תְּכֵלִית אַחֵר בְּעוֹלָם,
 רַק לָשׁוּב אֱלֹהֵי יִתְבָּרֵךְ, וּבְזֶה שִׁדְבֵר עִם חֲבֵרָיו וְעִם
 אֲחֵרִים, אֲזִי יָכוֹל לְהִיּוֹת שֶׁגַם הוּא יִתְעוֹרֵר בְּתְשׁוּבָה,
 כִּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ דְּבוּרִים טוֹבִים, אֶף הַדְּבוּרִים
 מִנְּחִים אֲצִלוּ וַיִּשְׁנִים אֲצִלוּ, וּבְזֶה שְׁמוּצִיאִם מִפִּי
 וּמִדְּבַר אוֹתָם אֵל אֲחֵרִים יָכוֹל לְהִיּוֹת, שִׁיִּחְזְרוּ אֱלֹהֵי
 וַיִּעוֹרְרוּ גַם אוֹתוֹ, וְהֶעֱקָר — שִׁיְהִיָּה סִבְלָן גְּדוֹל, כִּי

בְּדֶרֶךְ — כָּלֵל מִי שֶׁעָבַר עָלָיו הַחַיִּים בְּחֶשֶׁךְ וְחֶטָּא
 הַרְבֵּה, וְכִשְׂרוּצָה לָשׁוּב וְלִצְאֵת מִחַשְׁכוֹתוֹ, אָזִי מְלֵהֵב
 אֶת עֲצָמוֹ בְּהַתְּלֵהבוֹת עֲצוּמָה וְכוּ', וְכַמָּה פְּעָמִים
 נַעֲשֶׂה בְּחִינַת רַבּוּי אֹר, שְׂגוּרִם אַחֲר־כֶּף שְׂבִירַת
 הַכְּלִים.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לִהְיוֹת מְשִׁפִּיל עַל דְּבַר זֶה מְאֹד
 מְאֹד וְלִצְמָצֵם אֶת עֲצָמוֹ, וְזֶה זֹכִים עַל-יַדֵּי רַבּוּי
 דְּבוּרִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, שֶׁצָּרִיף כָּל בְּעַל-תְּשׁוּבָה לְהַרְגִּיל
 אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ וְלִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת
 כָּל לְבוֹ וְכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו וַיִּתְמִיד בְּזֶה מְאֹד מְאֹד,
 כִּי הַדְּבוּר הוּא כָּלִי הַצְּמָצוּם וְהַשְּׁפַע, כִּי בְּזֶה שֶׁמְדַבֵּר
 עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ, מְקַרֵּר אֶת חֲמִימוֹת תְּבַעֲרַת לְכַבוֹ, וְכֵן
 יִרְבֶּה בְּלִמּוּד תּוֹרַה הַקְּדוּשָׁה, הַמְּטַהֲרַת וּמְזַכֶּכֶת אֶת
 הַנֶּפֶשׁ מְאֹד מְאֹד, וַיִּקְיֵם אֶת כָּל הַמְּצוּוֹת בְּשִׂמְחָה
 עֲצוּמָה, וְהַעֲקָר — שְׁלֵא יִסְתַּכַּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל
 אֶפְלוּ שֶׁהֵם טוֹבִים מִמֶּנּוּ, כִּי עֲקָר שְׁלֵמוֹת הָאֱמֶת
 שִׂיִּסְתַּכַּל כָּל אֶחָד רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא יַחְלֹשׁ דַּעְתּוֹ
 מֵאַחֲרִים כָּלֵל, וּבְפִרְטִיּוֹת בְּעַל-תְּשׁוּבָה, שֶׁעַד עַכְשָׁו
 הִיא מִנַּח בְּחֶשֶׁךְ וְכוּ', וְכִשְׂרוּצָה לָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה נוֹפֵל
 בְּדַעְתּוֹ שְׂרוּאָה שְׁלֵאֲחֲרִים הוֹלֵךְ כְּכֹר בְּטוֹב וְכוּ', אָסוּר

לוּ לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל, כִּי מָה אַתָּה יוֹדֵעַ מֵאִיזָה עוֹלָם הוּא בָּא וְכוּ', וּמָה אַתָּה יוֹדֵעַ מָה שְׂעֵדִין עוֹבֵר עָלָיו וְכוּ', וּמָה אַתָּה יוֹדֵעַ אִיזָה שְׂעִשׁוּעִים אַתָּה גוֹרֵם אֵלָיו יִתְבַּרְךָ עַל-יְדֵי עֲבוּדָתְךָ, וְעַל-כֵּן אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל, רַק לִילֵךְ בְּבַחֲיִנַת (יִחְזָקָא ל"ג) אֶחָד הִיָּה אֲבָרְהָם — שְׁלֹא הִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל, וְזֶה אֶחָד מֵהַנְּסִיוֹנוֹת, שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּבִפְרָטִיּוֹת לְאֵלוֹ הַרוֹצִים לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ שְׁלֹא יִסְתַּכְּלוּ עַל אַחֲרִים כָּלֵל, הֵינּוּ אֵף שֶׁהוּא מְצוּה רַבָּה לְדַבֵּר עִם אַחֲרִים בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וּלְעוֹרְרָם וּלְחַזְּקָם וּלְקַרְבָּם, אֵף-עַל-פִּי-כֵן אִם הוּא רוֹאֶה שֶׁהֵם מְצַלִּיחִים יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, אֲסוּר לוֹ לִפְלֵ בְדַעְתּוֹ כָּלֵל מְשׁוּם זֶה רַק יֵלֵךְ בְּתַמּוֹ וַיַּעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ כְּפִי בַּחֲיִנְתּוֹ וּמִדְרַגְתּוֹ וּכְפִי שְׂרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְאֵף שְׁבִין כֶּף וּבִין כֶּף עוֹבֵר עָלָיו מָה שְׂעוֹבֵר וְכוּ', הֵהֲכִרַח לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמוֹ, וְלֹא לְהַנִּיחַ אֶת עֲצָמוֹ לִפְלֵ כָּלֵל, כְּמוֹכָא מְזָה הַרְבֵּה בְּאַרְיִכוֹת בְּדַבְּרֵינוּ.

וְהַעֲקָר — שֶׁיִּחְזַק אֶת עֲצָמוֹ לְאַחֲזוֹ אֶת עֲצָמוֹ בְּרַבְּנוֹ זְכוּרָנוֹ לְבִרְכָּה, וּבְאַנְשֵׁי הָאֲמֵתִים וְאֵל יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב, וְאֵל יִטָּה אֶת אֲזָנוֹ אֶל הַלְּצִים

והחולקים, שהם כלל הסטרא-אחרא, שנתלבשו
 בלבוש כזה, הרוצים לעקרו מהקדשה, כי כלל זה
 תקבל, שדברי התחזקות צריכים לקבל מהכל, ואפלו
 להבדיל מערל, כי מכל הדברים צועק כבוד השם
 יתברך (עין שיחות הר"ן, סימן נ"ב), ולהפוך מי שרוצה
 לקרר אותי ולהרחיקני מהקדשה האמתית ולרשליני
 מתורה ומתפלה ומקיום המצוות, עלי לדעת, שהוא
 שליח הס"מ [הסמ"ך מ"ם] בעצמו, שהתלבש את
 עצמו בלבוש הזה, ומי שישתפל בעין האמת על
 עצמו ויזכר היטב את כלוה מעשיו הרעים
 והמגנים שעשה עד עכשו, ואיך שנפל במקום שנפל
 וכו' והתלכלך במה שנתלכלך וכו', פאשר יודע כל
 אחד את נגעי מכאוביו וכו' — הוא ידע היכן
 האמת, כי מי שמשפיל את עצמו באמת ומסתפל
 תמיד על גריעות מעשיו, ולבו שבור פחרס הנשבר
 — הוא ימשיך את עצמו אל האמת; ומי שנכנס בו
 פבר איזה ישות וגאות, ושכח ממעשיו המלכלכים
 והמטנפים, שעשה עד עכשו וכו', הוא יוצא בעזות-
 מצח ומכניס את עצמו במחלקת ומבזה את אנשי
 אמת ומתלוצץ מהם.

ועל-כן מאחר שזכית בזכיות חנם להתודע
 מהאמת, ואתה רוצה לשוב באמת אליו יתברך —
 אל תהיה בטלן, ואחז את עצמך באנשי אמת, וברח
 לך מאנשי לצון, שהם שליחי הס"מ [הסמ"ך מ"ם].
 הרוצים להסתיר מך אורו יתברך, וחס ושלום,
 תאבד לנצח; וקבל את האמת ממי שאמרו, ואל
 תתפעל מקפיצות ותנועות משנות ודרכים נבוכים
 ומקולות וזעקות וכו', כי הכל דמיון גדול; העקר
 הוא אמונה פשוטה, להכניס את עצמו בתכלית
 באמונתו יתברך, ולהשליך ממנו את חכמתו ושכלו
 המדמה, וימשיך את עצמו אל הצדיקים האמתיים,
 אשר מאירים את האמונה הקדושה, ובזכות זה תזכה
 לשוב באמת אליו יתברך, ועל-ידי-זה יאיר עליך
 אורו יתברך בהארה נוראה ובזיו נפלא כשמש
 בצהרים, ולא תפל בדעתך משום דבר שבעולם,
 ותלך בשלום דרכיך, ותהיה נכנס בשלום ויוצא
 בשלום למלך שהשלום שלו; אמן ואמן.

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!

